

Skýrsla unnin fyrir ÞSSÍ

Mat á SIDS ríkjum Kyrrahafsins sem tvíhliða samstarfslönd ÞSSÍ

Jónína Einarsdóttir
Margrét Rósa Jochumsdóttir
Baldur Steinn Helgason

Háskóli Íslands
Júlí 2008

Efnisyfirlit

1	Inngangur	4
2	Mat á samstarfslöndum	5
3	Fjölpjóðastofnanir	8
3.1	<i>Evrópusambandið - ESB</i>	8
3.2	<i>African, Caribbean and Pacific States – ACP</i>	9
3.3	<i>Stofnanir Sameinuðu þjóðanna</i>	10
3.4	<i>Asíski Þróunarsjóðurinn - ADF</i>	10
3.5	<i>Alþjóðabankinn - IDA</i>	11
4	Samstarfslönd	12
4.1	<i>Ástralía</i>	12
4.2	<i>Bandaríkin</i>	13
4.3	<i>Kína</i>	13
4.4	<i>Japan</i>	13
4.5	<i>Nýja Sjáland</i>	13
4.6	<i>Frakkland</i>	14
4.7	<i>Arabísku löndin</i>	14
4.8	<i>Nordic + löndin</i>	14
4.8.1	<i>Bretland</i>	14
4.8.2	<i>Noregur, Holland, Finnland, Danmörk og Svíþjóð</i>	14
5	Svæðasamtök	16
5.1	<i>Svæðasamtakaráð Kyrrahafsins – CROP</i>	16
5.1.1	<i>Pacific Island Forum Secretariat – PIFS</i>	16
5.1.2	<i>Secretariat of the Pacific Community – SPC</i>	17
5.1.3	<i>University of the South Pacific – USP</i>	17
6	Jafnréttismál og þúsaldarmarkmið	18
7	Umræður	20
8	Lokaorð	24
9	Heimildaskrá	25

10	Viðaukar	28
10.1	<i>Upplýsingar um SIDS ríki Kyrrahafsins</i>	28
	Kíríbatí	29
	Marshall eyjar	30
	Míkrónesía	31
	Nárú.....	32
	Palá.....	33
	Túvalú	34
	Tonga	35
	Samóa.....	36
	FidjÍ eyjar	37
	Vanúatú	38
	Salómonseyjar.....	39
	Papúa Nýja Gínea.....	40

1 INNGANGUR

Ísland hefur um nokkurra ára skeið sýnt þróunarsamvinnu við smáeyþróunarríki áhuga og hafa íslensk stjórnvöld meðal annars unnið með samtökum slíkra ríkja á vettvangi Sameinuðu þjóðanna (Sp), svokölluðum Small Developing Islands States (SIDS).¹ Alls eru meðlimir SIDS 44 og þar af eru 19 í Eyjaálfu. Af þessum 19 eru 14 þjóðir sjálfstæðar og eru 12 þeirra fullgildir meðlimir í Sameinuðu þjóðunum, tvær þjóðir eru í formlegu samstarfi um utanríkis- og varnarmál við Nýja Sjáland, þrjú ríkin lúta stjórn Bandaríkjanna og tvö Frakklands. Af þeim 12 þjóðum sem njóta fulls sjálfstæðis er heildaríbúafjöldi áætlaður um 8.3 milljónir og flatarmál lands um 530.000 km². Túvalú, sem er með innan við 10.000 íbúa og er um 26 km² að flatarmáli, er smæsta ríkið sem er fullgildur aðili að Sp. ÞSSÍ kannar nú mögulega aðkomu sína að samstarfi við eyríki í Kyrrahafinu og hefur falið höfundum þessarar skýrslu að taka saman og leggja mat á eftirfarandi upplýsingar:

1. Að afla upplýsinga um löndin sem þeir telja að gagn sé að.
2. Að greina frá hvort og þá hvaða aðilar veita einhverjum þessara ríkja framlög til þróunarmála og þá hverjum; þ.e. hvaða sjóðir (veitendur marghliða aðstoðar) og hvaða lönd (veitendur tvíhliða aðstoðar) og þá með hvaða hætti og í hvaða geirum. Sérstaklega að afla sé upplýsinga um hvort um sé að ræða tvíhliða aðstoð frá Norðurlöndum eða ríkjum Vestur-Evrópu.
3. Að greina frá því hvort slík aðstoð sé veitt til svæðasamtaka einhverra umræddra ríkja og þá til hvaða svæðasamtaka; hverjir veita aðstoðina, til hvaða viðfangsefna og með hvaða hætti.
4. Að láta í ljós álit sitt á hvort einhver þessara ríkja og þá hver uppfylli þá skilmála um val samstarfsríkja sem ÞSSÍ er ætlað að fara eftir sbr. stefnu og verklagsreglur þær sem samþykktar hafa verið af stjórn stofnunarinnar.
5. Að meta út frá sjónarmiðum þúsaldarmarkmiða Sp og starfshátta alþjóðasamfélagsins um veitingu framlaga til þróunarmála (sbr. reglur DAC og framkvæmd á skuldbindingum Parísaryfirlýsingarinnar) hvort að einhver og þá hver þessara ríkja eða svæðasamtaka þeirra séu valin sem nýr starfsvettvangur ÞSSÍ í þróunarsamvinnu.

Skýrsluhöfundar hafa verið beðnir um að láta í ljós álit sitt á hvort einhver SIDS ríkja Karíbahafsins og Eyjaálfu, og þá hver, uppfylli skilmála um val samstarfsríkja sem ÞSSÍ er ætlað að fara eftir. Skýrslan *Mat á SIDS ríkjum Karíbahafsins sem tvíhliða samstarfslönd ÞSSÍ* (2008) hefur nú þegar verið kynnt. Sú skýrsla hefst á kafla þar sem reifuð eru sjónarmið sem hafa ber í huga við mat á samstarfslöndum og er hann samhljóma þeim sem birtist hér. Þá er gerð grein fyrir helstu fjölþjóðastofnunum og tvíhliða þróunarstofnunum sem eiga í samvinnu við ríki Kyrrahafsins. Svæðasamtökum og markmiðum þeirra er lýst og sérstakur kafla tekur fyrir jafnréttismál og stöðu þúsaldarmarkmiðanna. Þá er lagt mat á hvort eitthvert þeirra 12 ríkja Kyrrahafsins sem eru fullgildir meðlimir í Sp fullnægi skilyrðum um samstarfslönd sem ÞSSÍ vinnur eftir. Loks eru niðurstöður dregnar saman í lokaorðum skýrslunnar.

¹ Nánari umfjöllun um sérstakar aðstæður SIDS landa má finna á: <http://www.iisd.ca/sids.html> og <http://www.sidsnet.org/sidsdocs/impdocs.html>

2 MAT Á SAMSTARFSLÖNDUM

Allt frá því að sett voru lög um ÞSSÍ árið 1981 hefur meginmarkmið íslenskrar þróunarsamvinnu verið að vinna gegn fátækt. Þetta markmið er útfært í stefnumörkunum stofnunarinnar frá árinu 2004 þar sem stuðningur við lýðræðisþróun, jafnrétti og mannréttindi er undirstrikaður. Þar er talað um sérstaka áherslu á að bæta kjör þess fólks sem verst er stadd, sérstaklega kvenna og barna. Samkvæmt stefnu og verklagi ÞSSÍ frá 2004 er meginviðmið í tvíhliða þróunarsamvinnu Íslendinga sem áður að vinna gegn fátækt með áherslu á samvinnu við lönd þar sem lífskjör eru lökust og að hafa skuli þúsaldarmarkmiðin að leiðarljósi (ÞSSÍ, 2004a). Aukin og markviss alþjóðleg samvinna í baráttunni við fátækt er undirstaða þúsaldarmarkmiðanna og aðalmarkmið þeirra er að helminga hlutfall fólks sem býr við örbirgð og hungur í heiminum (miðað við stöðuna árið 1990) fyrir árið 2015. Þúsaldarmarkmiðin eru nú almenn viðmið í allri þróunarsamvinnu og eru höfð að leiðarljósi í þróunarsamvinnu í tví- og marghliða þróunarsamvinnu Íslands (ÞSSÍ, 2004a).

Við mat á fátækt ríkis miðar ÞSSÍ við þjóðartekjur á einstakling vegnar á kaupsmáttarvog (Purchasing Power Parity). Í takt við þá stefnu sem ríkt hefur í alþjóðlegu þróunarstarfi leitast ÞSSÍ einnig við að meta hvort þróunarsamstarfið sé líklegt til að bera tilætlaðan árangur. Það þýðir að sem mest af framlögum til þróunarmála verði beint til fátækra ríkja með skýra stefnu, virkt stjórnsýsluumhverfi og efnahagsstjórn og vilja til að vinna markviss að því að ná þúsaldarmarkmiðunum. Jafnframt kemur fram í stefnu ÞSSÍ að valin verði lönd sem tiltölulega fáar þróunarsamvinnustofnanir styðji fremur en lönd þar sem margar slíkar stofnanir séu að störfum og þróunaraðstoð á hvern íbúa er mikil. Valin verði fremur fámenn þróunarríki fremur en fjölmenn og áhersla lögð á smærri eyríki. Í stefnumiðum ÞSSÍ eru jafnréttismál sett fram sem ein af megináherslum í starfi stofnunarinnar til samræmis við stefnu íslenskra stjórnvalda í jafnréttismálum og stefnum í alþjóðlegu þróunarstarfi (ÞSSÍ, 2004a; ÞSSÍ, 2004b).

Ísland sótti um aðild að DAC árið 2004 og starfar í auknum mæli í samræmi við samþykktir og leiðbeiningar DAC. Samkvæmt stefnu og verklagsreglum ÞSSÍ frá 2004 mun stofnunin starfa í samræmi við samþykktir og leiðbeiningar DAC um þróunarsamvinnu og framkvæmd hennar (ÞSSÍ, 2004a). Samkvæmt DAC er mikilvægt fyrir öll lönd sem stunda þróunarsamvinnu að afmarka vel í stefnumótun sinni landfræðilega dreifingu verkefna, fjölda samstarfslanda og fjölda geira sem unnið er í, en sú nálgun er í anda Parísaryfirlýsingarinnar (OECD, 2005, bls. 47).

Parísaryfirlýsingin var undirrituð árið 2005 af flestum tví- og marghliða þróunarstofnunum heims, og er Ísland meðal þeirra. Yfirlýsingin felur í sér aðgerðarlista með mælanlegum markmiðum og tímaáætlun sem stuðlar á að áþreifanlegum úrbótum. Henni er ætlað að tryggja samræmi milli starfsaðferða og reglna þróunarstofnana (tvíhliða jafnt sem marghliða) við starfsaðferðir og stjórnkerfi þróunarlandanna. Þannig skuli starfsaðferðir skilgreindar í auknum mæli útfrá reglum, vinnuferlum og forsendum viðtakenda framlaganna. Með aukinni þátttöku og eignarhaldi (e. *ownership*) viðtökulanda og samræmingu framlaga við opinber kerfi viðtökulanda (aid alignment) eykst þörfin fyrir aukið gegnsæi í stjórnsýslu beggja aðila þróunarsamstarfsins (e. *mutual accountability*), þ.e. veitenda og þiggjenda

framlaganna. Það er oft mikið óhagræði fyrir stjórnkerfi þróunarríkja að þurfa að sinna mörgum samstarfsaðilum með ólíkar kröfur um aðferðafræði og skýrslugerð sem vinna á sömu svæðum og í sömu geirum hver á sinn hátt. Parísarsáttmálinn leggur því áherslu á samhæfingu milli þróunarstofnanna (e. *aid harmonisation*) sem starfa á sömu svæðum, geirum og verksviðum (Útanríkisráðuneytið, 2008; OECD, 2006).

Frá því árið 1990 hefur nokkur ávinningur orðið í baráttunni gegn fátækt, lækkun barnadauða og bættri heilsu í heiminum. Samkvæmt UNDP hefur árangurinn þó verið mjög misjafn milli heimsálfa, landa og landssvæða. Mikill og langvarandi efnahagshagvöxtur í Kína og Indlandi hefur að miklu leyti keyrt áfram minnkun fátæktar á heimsvísu. Stefnan hefur vissulega verið í rétta átt en árangurinn þó mun hægari í löndum Austur-Evrópu, Mið-Asíu, Rómönsku-Ameríku, sem og ríkjum Karíbahafsins. Í Afríku sunnan Sahara hefur þróunin verið í andstæða átt á mörgum sviðum þúsaldarmarkmiðanna. Í nýrri skýrslu frá UNDP er bent á að þó að þeim sem lifi á minna en 1 USD á dag fari fjölgandi í álfunni (vegna mikillar fólksfjölgunnar) sé hlutfall fátækra að lækka (United Nations, 2007). Ljóst er að hækkun verðs á matvælum og olíu mun hafa neikvæð áhrif á þessa jákvæðu þróun.

Síðan kalda stríðinu lauk hefur í æ ríkari mæli verið lögð áhersla á að gera alþjóðlega þróunarsamvinnu skilvirkari og þróunarstofnanir byrjuðu markvisst að velja lönd með góða stjórnsýslu og skýra stefnumörkun sem samstarfslönd. Þessi aukna krafa um þróunarsamvinnu umhverfi í samstarfslöndum hefur verið gagnrýnd fyrir að útiloka fátækustu lönd heims frá aðstoð, en þau einkennast ekki aðeins af stjórnsýsluvanda heldur einnig oft af stríðsátökum. Það eru eimitt þessi ríki sem eru skemmst á veg komin með að ná þúsaldarmarkmiðunum. Í október 2002 mættu fulltrúar DAC, WB og UNDP til fundar um þessi lönd sem nefnd hafa verið óstöðug ríki (e. *fragile states*) og jafnvel misheppnuð ríki (e. *failed states*). Varað var við að hætta þróunarsamvinnu við þau þrátt fyrir áhættuna á lélegri árangri (DAC, 2002). Lögð var áhersla á að meta neikvæð áhrif þess að veita þeim ekki aðstoð, sérstaklega fyrir nágrannaríkin, og að finna þyrfti nýjar leiðir til þróunarsamvinnu. Ráðgjafahópur var fenginn til að afla þekkingar á stöðu þessara ríkja.

Niðurstaða skýrslu ofangreinds ráðgjafahóps er að óstöðug ríki fái um 40% minni framlög til þróunarmála en sanngjarnt geti talist, jafnvel þó tekið sé tillit til frammistöðu þeirra (Levin og Dollar, 2005). Mismunun á framlögum til ríkjanna miðað við önnur lág- og millitekjuríki er fyrst og fremst rakin til skertra framlaga frá ríkisstofnunum sem veita tvíhliða aðstoð. Bent er á mikinn mun á umfangi framlaga til þróunarmála til einstakra landa sem falla undir skilgreininguna óstöðug ríki. Sum þeirra séu gæludýr þróunaraðstoðar (e. *aid darlings*) sem fái meiri aðstoð en fátækt og gæði stjórnsýslu þeirra gefi tilefni til á meðan önnur séu s.k. munaðarleysingar (e. *aid orphans*) hvað varðar stuðning. Auk þess einkennist aðstoð til óstöðugra ríkja af því að ekki séu greidd þau framlög sem lofað er og að aðstoðin sé sveifflugjarnari en til annarra landa. Í skýrslunni kemur fram að auka megi framlög til þróunarmála til óstöðugra ríkja án þess að árangri sé stefnt í hættu.

Nýleg skýrsla frá DAC leggur til ákveðnar vinnureglur um samstarf þróunarstofnana við óstöðug ríki (DCD, 2005). Markmiðið er að byggja upp innra starf opinberra stofnana og að allur stuðningur falli að stefnumörkun og stjórnskipan hvers móttökulands um sig. Lögð er áhersla á að það þurfi að bregðast fljótt við vanda

ríkjanna og að það verði gert til lengri tíma, t.d. á grunni 10 ára áætlana. Sérstaklega þurfi að fyrirbyggja að ákveðin lönd verði sk. munaðarleysingar þróunaraðstoðar. Hollenska utanríkisráðuneytið hefur t.d. brugðist við þessum tilmælum. Í skýrslunni *Our Common Concern: Investing in development in a changing world - Policy note Dutch Development Cooperation 2007-2011* kemur fram að hollenska ríkisstjórnin hafi tekið „a deliberate decision with other donors to include fragile states in the list of partner countries to be supported“ (Dutch Ministry of Foreign Affairs, 2007, bls.17).

Skýrsluhöfundar benda á að ofangreind hvatning DAC til þróunarstofnana um að styðja óstöðug ríki, og þá sérstaklega þau sem hafa fengið hlutfallslega litla aðstoð, er í nokkurri andstöðu við þá stefnu ÞSSÍ á að styðja við fátæk ríki með skýra stefnumörkun, virkt stjórnsýslumhverfi og góða efnahagsstjórn. Hins vegar, eins og fram kemur hér að ofan, hefur ÞSSÍ ákveðið að starfa í samræmi við samþykktir og leiðbeiningar DAC um þróunarsamvinnu og framkvæmd hennar.

Með ofangreind sjónarmið í huga um val á samstarfslöndum ákváðu skýrsluhöfundar að afla gagna um eftirfarandi atriði hjá SIDS ríkjum Karíbahafsins:

- Fátækt ríkis mæld út frá þjóðartekjum á einstakling vegnum á kaupmáttarvog (PPP).
- Stöðu ríkis miðað við lista DAC frá 2007 yfir Least Developed Countries (LDCs) og Low Income Countries (LICs) (OECD, 2006).
- Opinber framlög til þróunarmála á íbúa ríkis árið 2005.
- Stjórnsýslulegrar getu ríkis til að veita framlögum til þróunarmála viðtöku og framvindu stefnu þeirra í þróunarmálum (policy performance) metið út frá IRAI stuðli IDA (IDA, 2006).
- Gegnsæi í stjórnsýslu ríkis metið útrá CPI stuðli (Corruption Perception Index 2007) (Transparency International, 2007).
- Undirritun alþjóðlegra sáttmála ríkis sem taka á jafnréttis- og mannréttindamálum.
- Stöðu kvenna metin út frá GEM jafnréttisstuðli UNDP.
- Stöðugleika og stjórnarfars ríkis.
- Stærð ríkis og fólksfjölda.

Skýrsla þessi byggir að mestu leyti á gögnum af heimasíðum tví- og marghliða þróunarstofnana og ýmsum skýrslum og úttektum frá fjölþjóðastofnunum. Flestar tölfræðilegar upplýsingar koma frá vefsíðum UNDP (Human Development Report), OECD, Economist Intelligence Unit, World Bank og CIA World Factbook.

3 FJÖLÞJÓÐASTOFNANIR

Helstu fjölþjóðastofnanir eru starfandi á Kyrrahafssvæðinu. Tafla 1 sýnir framlög stærstu marghliða stofnanna til einstakra eyja fyrir árið 2006 (OECD.stat, 2008).

Tafla 1: Framlög stærstu marghliða þróunarstofnana²

Land	EC	AsDF (Asian Dev. Fund)	UNTA	IDA	UNDP	Unicef	UNFPA	GFATM	UNHCR	GEF
Fíji	8,98		1,22		2,79	2,73				
Kiribati	5,09	0,15	0,37							0,25
Marshall eyjar	0,04	0,10	0,19							
Mikrónesía	0,07	2,45	0,13							
Nárú	0,02		0,12							
Palá	0,02		0,09							
Papúa Nýja Gínea	20,41	15,65	1,97		1,96	1,83	0,99	0,88	0,41	
Samóa	4,01	1,63	0,84	4,24	0,82					
Salómóns eyjar	20,19	6,19	1,00	0,35						
Tonga	1,06		0,59	2,81						
Túvalú	1,31	1,18	0,15							
Vanúatú	7,92		0,84							
Alls (millj. USD)	69,12	27,35	7,51	7,40	5,57	4,56	0,99	0,88	0,41	0,25

3.1 EVRÓPUSAMBANDIÐ - ESB

Evrópusambandið veitir langmestum fjármunum til þróunarsamvinnu af fjölþjóðastofnunum til eyjanna 12 sem hér er fjallað um. Frá því að Lomé samningurinn milli ACP ríkja (A, C og P standa fyrir heimssvæði Afríku, Karíbahafs og Kyrrahafs) og ESB var samþykktur árið 1975 hefur ESB veitt um 194 milljónum evra til svæðisbundinna þróunarverkefna og yfir tveimur billjónum evra til tvíhliða verkefna í ACP löndunum í Kyrrahafinu. Langstærstur hluti þróunaraðstoðar ESB rennur til fjölmennustu eyjanna sem eru einnig meðal fátækustu ríkja svæðisins (Papúa Nýja Gínea og Salómónseyjar) (OECD.stat, 2008).

Þróunarsamvinnuarmur ESB skiptist í tvær meginstofnanir. Í fyrsta lagi EuropeAid sem ber ábyrgð á langtíma þróunarverkefnum ESB og vinnur einnig í nánum tengslum við evrópskar tvíhliða þróunarastofnanir, frjáls félagasamtök, aðrar marghliðastofnanir, ofl. Í öðru lagi ECHO (neyðaraðstoðararmur EC), sem ber ábyrgð á allri neyðaraðstoð framkvæmdastjórn Evrópubandalaganna (EC, 2007).

Svæðisskrifstofa ESB, sem staðsett er á Fíji, sér um svæðisbundin verkefni í Kyrrahafinu. Í töflu 2 er yfirlit yfir nýleg samstarfsverkefni sem ESB hefur tekið þátt í (Europa, ódagsett).

² EC – European Commission, UNTA - United Nations Regular Programme of Technical Assistance, IDA - International Development Agency.

Tafla 2: Samstarfsverkefni við ESB

Title	Amount in € (Million)	Status
1. Development of sustainable agriculture in the Pacific	8.2	Ongoing in French OCTs and Pacific ACPs. Implemented by the Secretariat of the Pacific Community. Last component ending in March 2008
2. Pacific environmental information network II	0.56	The Financing Agreement was signed in March 2005. The Project is foreseen to run until end-2007, covering now - in this second phase - all 14 Pacific ACP countries.
3. Pacific regional oceanic and coastal fisheries	12.5	Ongoing in the 3 French OCTs and 14 Pacific ACPs. Implemented by the Secretariat of the Pacific Community. Last component ending in March 2007
4. Fiji School of Medicine – Construction of a new campus in Suva, Fiji	8	Under this project, entire new campus was constructed in Suva, Fiji. The last building, a new information resource centre, was completed at the end of September 2005.
5. Plant protection in the Pacific	5.8	Ongoing in the 3 French OCTs and 14 Pacific ACPs. Implemented by the Secretariat of the Pacific Community. Last component ending in March 2007
6. Reducing vulnerability of Pacific ACP states	7	Ongoing in the 14 Pacific ACPs. Implemented by the South Pacific Applied Geoscience Commission (SOPAC). Last component ending in June 2007
7. USP human resource development programme 5 in tourism, management and employment and labour studies	5	Implemented by the University of the South Pacific (USP). Will be completed in 2007. Countries covered: Fiji, Kiribati, Papua New Guinea, Samoa, Solomon Islands, Tonga, Tuvalu and Vanuatu
8. Pacific regional initiative for the development of basic education (PRIDE)	8	Implemented by USP. EU support will end in 2008. Countries covered: all 14 Pacific ACP countries
9. Pacific regional economic integration programme	11.2	Implementation by a number of Pacific regional organisations, including PIFS, SPC, SPTO. Work began in mid-2004 and is scheduled to continue until 2009.
10. Technical assistance to the Regional Authorising Officer	1.3	Implementation on-going. Will be completed in 2007. Countries covered: all 14 Pacific ACP countries
11. Grassroots Opportunities for Action and Leadership (GOAL)	0.5	Implemented by Just World Partners. Will be completed in 2006. Countries covered: Fiji and Solomon Islands
12. Transforming our communities through good governance	0.6	Implemented by USP. Will be completed in 2006. Countries covered: Cook Islands, Fiji, Kiribati, Marshall Islands, Nauru, Niue, Samoa, Solomon Islands, Tonga, Tuvalu and Vanuatu
13. Sustainable management of sites of importance for biodiversity in the Pacific	1.3	Implemented by Birdlife International. Will be completed in 2007. Countries covered: Fiji, French Polynesia, New Caledonia, Palau and Samoa
14. Development of Tuna Fisheries in the Pacific ACP Countries	3.0	Project to start in early 2005, for a period of 4 years. Implementing agency : Forum Fisheries Agency, in collaboration with SPC.

3.2 AFRICAN, CARIBBEAN AND PACIFIC STATES – ACP

ACP ríkin eru samtök 79 þróunarlanda sem eru aðilar að Lomé og Cotonou samningunum við Evrópusambandið. Cotonou samningurinn sem undirritaður var árið 2000 tók við af Lomé sáttmálanum sem hafði skapað ramma utan um viðskipti og þróunarsamvinnu milli ESB og ACP ríkjanna frá 1975. Cotonou samningurinn er mun breiðari og fjallar m.a. um aðkomu einkageirans, frjálsra félagasamtaka, verkalýðsfélaga og sveitafélaga. Samningurinn á að hvíla á fjórum meginstöðum: 1. Jafnræði milli aðila, 2. Samvinnu (einnig utanaðkomandi aðila), 3. Sameiginlegri ábyrgð og 4. Frekari svæðavæðingu ACP landa og landa með sérstakar þarfir. Þannig er til dæmis sérstakt tillit tekið til landa með landfræðilega sérstöðu: sem ekki eiga aðgang að sjó, vanþróuðustu ríkin, og smáeyþróunarríkja innan samningsins. Aðal þróunarmur innan þessa samnings er evrópski þróunarsjóðurinn (EDF) (EC, 2008).

Frá 2004 hefur Evrópusambandið unnið að því að víkka út Cotonou samninginn með samningsviðræðum um Economic Partnership Agreements (EPA) við ACP ríkin. Viðræður við ACP ríkin í Kyrrahafinu hafa að einhverju leyti farið fram undir hatti svæðasamtakanna PIFS en einungis verið undirritaður samningur við Fídjeyjar og Papúa Nýju Gíneu. Fátækustu ríkin (LCDs) á svæðinu njóta hinsvegar enn fulls evrópsks markaðsaðgangs fyrir „allt nema vopn“ (ACP-EU-Trade, 2008). Umræða hefur átt sér stað innan ACP ríkjanna um meinta galla hinna yfirgripsmiklu EPA samninga. Eina svæði ACP ríkjanna sem gert hefur gert heildstæðan EPA samning við ESB í nafni svæðasamtaka eru ríkin í Karíbahafinu, sem undirrituðu samninginn 1. janúar 2008 gegnum CARIFORUM (South Centre, 2008).

3.3 STOFNANIR SAMEINUÐU ÞJÓÐANNA

Stofnanir Sp hafa höfuðstöðvar á eyjunum og eru mjög áberandi á Kyrrahafssvæðinu (sjá töflu 3).

Tafla 3: Svæðis og landsskrifstofur stofnanna Sp.

Land	Svæðaskrifstofur Stofnanna S.þ.
Fídjí	UNDP, UNICEF, UNFPA, WHO, UNIFEM, ILO, UNAIDS, UNOCHA
Samóa	FAO, undp, who, UNESCO
Papúa Nýja Gínea	undp, who, unifem
Tonga	who
Vanuatu	who, UNESCAP
Kiribati	who
Salómonseyjar	who, undp

Leitast hefur verið við að samræma og samhæfa starfsemi þeirra á undanförunum árum, og hefur það starf verið leitt af UNDP sem eru með setur á Fíji og Samóa. Afrakstur þeirrar vinnu er að finna í áætlun UNDAF fyrir Kyrrahafssvæðið sem gefin var út í maí 2007. Áætlunin nær til 14 ríkja. Papúa Nýja Gínea er undanskilið þar sem sérstök áætlun hefur verið unnin fyrir landið, en auk hinna þrettán sjálfstæðu eyríkjanna nær áætlunin einnig til Tokelau. Í áætluninni er gert ráð fyrir að fjögur yfirmarkmið hafi forgang í starfi stofnana Sp í Kyrrahafinu (UN, 2007). Sterk samsvörun er að finna í yfirmarkmiðum Pacific Island Forum Secretariat (PIFS) og Kyrrahafsáætlunar UNDAF, samanber töflu 4.

Tafla 4: Samanburður á áherslum Pacific Islands Forum Secretariat og stofnana Sp.

Áherslur í starfi PIFS og Pacific Plan	Yfirmarkmið UNDAF fyrir Kyrrahafið
Efnahagsvöxtur	Efnahagsvöxtur, jafnræði og minnkun fátæktar
Sjálfbær þróun	Sjálfbær nýting náttúruauðlinda
Góð opinber stjórnsýsla	Betri stjórnsýsla og mannréttindi
Öryggi	Jarn aðgangur að opinberri öryggisþjónustu

Fyrstu áætlanir gera ráð fyrir að heildarkostnaður við framkvæmd UNDAF sé um 310 milljónir USD og þar af er gert ráð fyrir að um 58% séu vegna fimm LDCs landa. Búið er að tryggja framlög fyrir um þriðjung af kostnaði við UNDAF.

3.4 ASÍSKI ÞRÓUNARSJÓÐURINN - ADF

ADF er næst stærsti veitandi marghliða aðstoðar á svæðinu og fjármagnaði árið 2006 verkefni fyrir um 27 milljónir USD sem jafngildir tæpum 2% af heildarframlögum bankans til þróunarmála í heiminum. Framlög bankans á svæðinu beindust helst til fátækari eyja svæðisins og rann þannig stærstur hluti framlaga ADB árið 2006 til Papúa Nýju Gíneu og Salómonseyja (OECD.stat, 2008).

Samkvæmt úttekt OECD á sjóðnum hefur hann veitt eyjunum í Kyrrahafinu langmesta aðstoð á íbúa af þeim svæðum sem hann lánar. Lánsfjármagn í sjóðnum er ekki mikið í samanburði við aðra þróunarbanka og hefur lítið aukist frá 1990 (Asian Development Bank, 2007).

3.5 ALÞJÓÐABANKINN - IDA

Alþjóðabankinn, nánar tiltekið IDA (The International Development), tók þátt í fjármögnun verkefna á þremur eyjum árið 2006 á Samóa, Salómonseyjum og Tonga. Framlög bankans til svæðisins voru um 7,4 milljónir USD árið 2006 en það eru um 0,02% af heildarframlögum bankans til þróunarmála í heiminum (OECD.stat, 2008).

4 SAMSTARFSLÖND

Margar tvíhliða þróunarstofnanir eru starfandi á Kyrrahafssvæðinu. Tafla 5 sýnir heildarframlög til þróunarsamvinnu (Gross ODA) sex stærstu veitenda þróunaraðstoðar til þeirra 12 landa sem fjallað er um í skýrslunni fyrir árið 2006. Nordic Plus löndin eru lituð gul og eru framlög þeirra höfð til hliðsjónar (OECD.stat, 2008).

Tafla 5: Heildarframlög sex stærstu veitenda þróunaraðstoðar (USD gengi 2006).

Land	Australia	US	Japan	Nýja Sjáland	Frakkland	Arab Countries	UK	Noregur	Holland	Finnland	Danmörk	Svíþjóð
Fíj	21,87	1,34	9,03	5,92	1,44		0,50					
Kiribati	-63,44	0,77	9,88	2,08			0,09					
Marshall eyjar	0,81	51,00	3,12	0,08				0,01				
Mikrónesía	1,81	98,58	5,33	0,20								
Náru	16,57		0,48	0,20								
Palá	0,52	27,00	9,34									
Papúa Nýja Gínea	242,17	0,18	12,70	13,65	0,19	4,68	0,44	0,59	0,28	0,11		0,04
Samóa	13,33	0,75	16,82	7,34								
Salómóns eyjar	146,42	0,01	14,30	17,65	0,03		0,17					
Tonga	7,65	0,90	4,41	6,08	0,01						0,10	
Túvalú	3,00		8,28	1,41								
Vanúatú	21,51	3,23	4,00	7,00	5,63		0,04	0,01				
Alls (millj. USD)	412,22	183,76	97,69	61,61	7,30	4,68	1,24	0,61	0,28	0,11	0,10	0,04

4.1 ÁSTRALÍA

Ástralía veitti um 23% af heildarframlögum sínum til þróunarsamvinnu til eyjanna í Kyrrahafinu og veitir langhæstum framlögum til þróunarmála á svæðinu eða alls um 412 milljónum USD árið 2006. Þetta er rúmlega tvöfalt meira en Bandaríkin, sem voru næst stærsti tvíhliða aðilinn í þróunarsamvinnu (OECD.stat, 2008).

Meginmarkmið Ástralíu í þróunarsamvinnu á svæðinu er að vinna gegn fátækt, stuðla að sjálfbærri þróun, styrkja stjórnsýslu- og efnahagsstjórn landanna og þjónustugeirann. Mestöll framlögin renna til Papúa Nýju Gíneu og Salómónseyja sem eru fátækustu ríkin af þessum 12 ríkjum. AusAID áætla að áströlsk stjórnvöld muni veita 389,4 milljónir dollara í framlög til Papúa Nýju Gíneu árið 2008-2009 og 236,42 millj. dollara til Salómónseyja. Framlögin til Salómónseyja renna bæði í gegnum RAMSI (The Regional Assistance Mission to Solomon Islands) sem og í gegnum tvíhliða þróunarverkefni.

Áströlsk stjórnvöld beina framlögum í gegnum AusAID og áströlsk og alþjóðleg fyrirtæki. AusAID leggur jafnframt framlög til stofnanna sem ekki eru reknar í hagnaðarskyni eins og World Vision og Oxfam og alþjóðlegra þróunarstofnana eins og Rauða krossins, UNICEF og UNDP. Einnig styrkir AusAID verkefni sem vinna gegn fátækt í þróunarríkjum og eru sett upp af Alþjóðabankanum og Asísku þróunarbankanum (AUSAID, 2007).

Árið 2006 veitti Ástralía, samkvæmt DAC, 76% af heildarframlögum sínum til þróunarmála til vanþróuðustu (LDCs) og fátækustu (LICs) landa heims. Þess má geta að 88% af þróunaraðstoða Ástrala til Kyrrahafseyjanna 12 rann til eyja sem tilheyra LCDs og LICs eyja (OECD.stat, 2008).

4.2 BANDARÍKIN

Bandaríkin eru næst stærsti veitandi þróunaraðstoðar til eyjanna í Kyrrahafinu en 96% af aðstoðinni rennur til þriggja hlutfallslega vel stæðra eyja (Palá, Míkrónesíu, og Marshallleyja). Eyjurnar þrjár telja samtals aðeins um 200 þúsund íbúa og eiga það sameiginlegt að vera fyrrum nýlendur Bandaríkjanna (Sampson, ódagsett).

4.3 KÍNA

Kína hefur á skömmum tíma aukið þróunarsamvinnu sína í Kyrrahafinu og er nú orðinn þriðji stærsti aðili í þróunarsamvinnu á svæðinu á eftir Ástralíu og Bandaríkjunum. Nýleg rannsókn, gerð af Lowy Institute, í Ástralíu sýnir veldisaukningu í framlögum Kína til þróunarmála í litlum Suður-Kyrrahafslöndum. Skýrslan gefur sterkt til kynna að ástæður fyrir þessari hröðu aukningu að Kína sé að reyna að kaupa sér pólitískan stuðning eyjanna, þá sér í lagi vegna stöðu Taívan. Utanríkisráðuneyti Kína hefur hins vegar formlega neitað þessum ásökunum og segir aðstoðina vera án allra skilmála (Reuters foundation, 2008; Barker, 2008).

4.4 JAPAN

Samkvæmt OECD var Japan þriðji stærsti veitandi tvíhliða þróunaraðstoðar á svæðinu árið 2006. Ólíkt öðrum löndum dreifast framlög Japan nokkuð jafnt milli landanna 12. Hæstu framlög Japan renna til eyjanna Samóa, Papúa Nýju Gíneu, Túvalú, Kíríbatí og Salómónseyja. Þessar eyjar falla allar í flokk vanþróuðustu ríkja heims (LCDs) nema Papúa Nýja Gínea sem er LIC. Þegar tekið er tillit til fólksfjölda veitir Japan einnig hlutfallslega stórum hluta af aðstoð sinni til vel stæðra eyja eins og Palá, sem hlaut um 9,34 milljónir USD árið 2006 (eða um 443 USD á íbúa ári frá Japan einu og sér) (OECD.stat, 2008).

Samkvæmt heimasíðu japönsku þróunarsamvinnustofnunarinnar (JICA) vinnur stofnunin að langmestu leyti á eyjum sem hlotið hafa sjálfstæði. Helstu verkefni tengjast uppbyggingu mannauðs og þekkingar (þ.e. eru á sviði menntunar og heilsugæslu), styrkingu opinberra stofnanna, nýtingu náttúruauðlinda, náttúruvernd og uppbyggingu mannvirkja (s.s. vega, flugvallar, raforkuvera og vatnsbóla) (JICA, 2007).

4.5 NÝJA SJÁLAND

NZAID (New Zealand's Official Development Assistance) sér um opinbera þróunaraðstoð Nýja Sjálands. Nýja Sjáland er í þróunarsamvinnu í öllum löndunum 12 nema í Palá. NZAID veitir tvíhliða aðstoða til eyjanna en vinnur einnig að svæðisbundnum verkefnum á sviði menntunar-, heilsu-, umhverfis-, stjórnmála-, fiski-, viðskipta- og efnahagsmála. NZAID veitir framlög til svæðisbundinna stofnanna eins og Pacific Islands Forum Secretariat og UNICEF Pacific.

Framlög Nýja Sjálands til eyjanna renna mest til Papúa Nýju Gíneu og Salómónseyja. Á Papúa Nýju Gíneu eru áherslurnar á heilsumál, grunnmenntun, lífsviðurværi í dreifbýli, stjórnunar- og réttarkerfið, samfélags- og jafnréttismál og eflingu kvenna. Á Salómóns eyjum hefur NZAID unnið í samstarfi við RAMSI (The Regional Assistance Mission to Solomon Islands) og árið 2006 unnu þeir í samstarfi við AusAID og the Ministry of Infrastructure and Development við að byggja upp brýr og vegi í landinu. Árið 2007 vann NZAID einnig með DFMR (the Department of

Fisheries and Marine Resources) að því að þróa og hanna 5 ára verkefni sem vinnur að því að bæta getu DFMR til að vernda og stjórna fiskauðlindum og þróa starfsemi í kringum fiskveiðar (NZAID, 2007).

4.6 FRAKKLAND

Frakkland er eina land Evrópusambandsins sem veitir veruleg framlög til þróunarmála í Kyrrahafinu. Landið var fimmti hæsti veitandi framlaga til þróunarmála á eyjunum 12 árið 2006 og langmestur hluti þeirra rann til frönskumælandi Vanúatú. Gerður var samstarfssamningur á milli Frakklands og Vanúatú sem gildir frá 2006-2010, en þar segir að aðaláherslan í samstarfinu muni liggja á sviði menntunnar annars vegar og landbúnaðar hins vegar (French Foreign Ministry, 2006).

Frakkland beinir 30% af opinberum framlögum sínum til þróunaraðstoðar í gegnum Evrópusambandið og fjölþjóðlegar stofnanir eins og Alþjóðabankann og Aljóðagjaldeyrissjóðinn en mestur hluti framlaganna er beint gegnum tvíhliða þróunarsamvinnu (Marlaud, 2006).

4.7 ARABÍSKU LÖNDIN

Arabísku löndin beindu öllum framlögum sínum árið 2006 til þróunarmála á Kyrrahafseyjunum til Papúa Nýju Gíneu (OECD.stat, 2008).

4.8 NORDIC + LÖNDIN

4.8.1 Bretland

Bretland er það land innan Nordic+ hópsins sem veitti mestum framlögum til þróunarsamvinnu á eyjunum í Kyrrahafinu árið 2006. Hlutfallslega veitir Bretland þó mjög litlum fjármunum til þróunarsamvinnu á svæðinu, eða um 0,01% af heildarframlögum sínum. Stærstum hluta framlaga til svæðisins beinir Bretland til eyjanna Fiji og Papúa Nýju Gíneu (OECD.stat, 2008).

Meginmarkmið Þróunarsamvinnustofnunnar Breta - DFID (Department for International Development) er að vinna gegn fátækt og beinir stofnunin 62% framlaga sinna gegnum tvíhliða þróunarsamvinnu (DFID, ódagsett). Framlögum breskra stjórnvalda til þróunarmála í Kyrrahafinu er að miklu leyti beint í gegnum marghliða stofnanir eins og Sameinuðu þjóðirnar, Samveldi sjálfstæðra ríkja, Evróubandalagið, Alþjóðabankann og Asíska bankann (FCO, 2008).

4.8.2 Noregur, Holland, Finnland, Danmörk og Svíþjóð

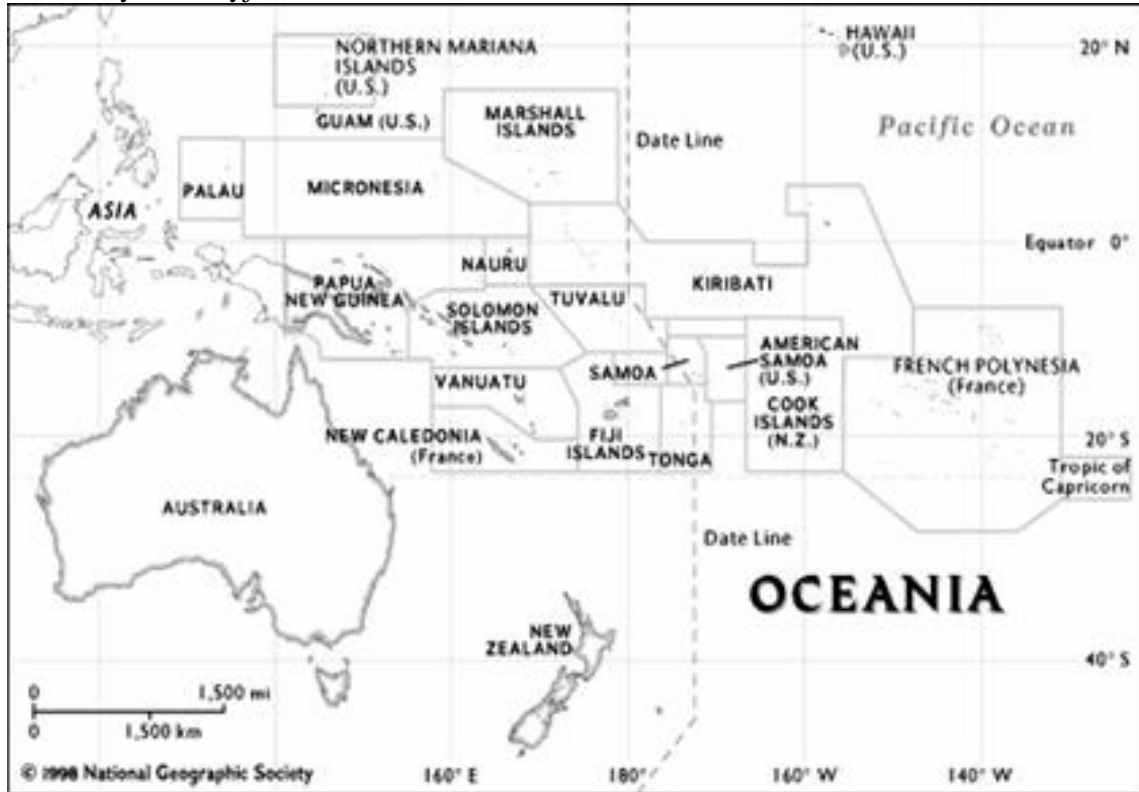
Þessi lönd beindu örlitlum hluta sinnar þróunaraðstoðar til svæðisins, eða um 0,02% af heildarframlögum sínum til þróunarmála í heiminum. Nær öll framlög til þróunarsamvinnu landanna runnu til Papúa Nýju Gíneu, fyrir utan Danmörku sem veitti sínum framlögum til Tonga (OECD.stat, 2008).

Norska þróunarsamvinnustofnunin NORAD beindi framlögum sínum árið 2006 til náttúruverndar og uppbyggingu lagaramma um náttúruvernd. Landið veitti einnig örlitlum framlögum til Marshall eyja og Vanúatú (NORAD, 2007). Danmörk styrkti einnig marghliða orkuverkefni sem kallast *Pacific Islands Energy for Sustainable*

SIDS ríki Kyrrahafsins

Development (PIESD) sem er í gangi fyrir eyjarnar í Kyrrahafinu til ársins 2012 (UNDESA, 2007).

Kort af Kyrrahafseyjunum³

³ Tekið af vef http://www.paclii.org/journals/FJSPL/vol06/images/oceania_map.jpg

5 SVÆÐASAMTÖK

5.1 SVÆÐASAMTAKARÁÐ KYRRAHAFSINS – CROP

The Council of Regional Organisations in the Pacific (CROP), eða svæðasamtakaráð Kyrrahafsins, hefur það markmið að samræma áætlanagerð meðlimsríkjanna. CROP var stofnsett til að bæta samvinnu og auka samræmingu meðal mismunandi svæðisbundinna stofnana (SPC, 2002).

Alls eru stofnanir, eða sk. svæðasamtök, CROP ellefu talsins (tafla 6). Ein þessara stofnana, Pacific Island Forum Secretariat (PIFS) veitir CROP forstöðu og má líta svo á að PIFS gegni lykilhlutverki á sviði svæðisbundinnar samvinnu í Kyrrahafinu, þó svo að í mörgum tilfellum standi fleiri aðildarlönd að baki öðrum CROP stofnunum (SPC, 2002).

Tafla 6: Yfirlit yfir CROP stofnanir í Kyrrahafinu

Stofnun	Aðalstöðvar	Heimasíða
Pacific Island Forum Secretariat (PIFS)	Suva, Fídjí	HTTP://WWW.FORUMSEC.ORG.FJ/
Secretariat of the Pacific Community (SPC)	Noumea, Nýja Kaledónía	HTTP://WWW.SPC.INT/CORP/
University of the South Pacific (USP)	Suva, Fídjí	HTTP://WWW.USP.AC.FJ/
Forum Fisheries Agency (FFA)	Honiara, Sólómon Eyjar	HTTP://WWW.FFA.INT/
South Pacific Regional Environmental Programme (SPREP)	Apia, Samóa	HTTP://WWW.SIDSNET.ORG/PACIFIC/SPREP/
South Pacific Geoscience Commission (SOPAC)	Suva, Fídjí	HTTP://WWW.SOPAC.ORG/TIKI/TIKI-INDEX.PHP
Pacific Power Association	Suva, Fídjí	HTTP://WWW.PPA.ORG.FJ/ABOUT.SHTML
South Pacific Tourism Organisation	Suva, Fídjí	HTTP://WWW.SPTO.ORG/
Fiji School of Medicine	Suva, Fídjí	HTTP://WWW.FSM.AC.FJ/
South Pacific Board for Education Assessment	Suva, Fídjí	HTTP://WWW.SPBEA.ORG.FJ/INDEX.HTML
Pacific Island Development Programme	Honolulu Hawaii	HTTP://WWW.EASTWESTCENTER.ORG/PACIFIC-ISLANDS-DEVELOPMENT-PROGRAM/PACIFIC-ISLANDS-NEWS/

5.1.1 Pacific Island Forum Secretariat – PIFS

Markmið the Pacific Islands Forum Secretariat er að stuðla að aukinni hagsæld og félagslegri velferð, sjálfbærri þróun, bættum stjórnarháttum og öryggi meðal meðlima samtakanna. Unnið skal að bættri samvinnu milli þeirra og við þróunarstofnanir. Meðlimir eru Ástralía, Cook eyjar, Míkrónesía, Fídjí, Kíríbatí, Nárú, Nýja Sjáland, Níue, Palá, Papúa Nýja Gínea, Marshalleyjar, Samóa, Salómonseyjar, Tonga, Túvalú og Vanúatú (PIFS, 2008b).

Þungamiðjan í starfi PIFS er svo kallað *Pacific Plan*, eða þróunaráætlun á svæðisvísu sem fyrst var samþykkt í október 2005 og er hugsuð til tíu ára (PIFS, 2008a). Þessi áætlun er þó í stöðugri endurskoðun en hún byggir á fjórum meginmarkmiðum PIFS. Á samsráðfundinum með þróunarstofnunum 8. apríl 2008 kom fram að á sl. ári hafi verið ákveðið að leggja sérstaka áherslu á fimm málaflokka á næstu árum, sjávarútveg (fisheries), endurnýjanlega orku og málum sem tengjast samgöngum, verslun og viðskiptum. Á heimasíðu PIFS kemur fram að veiðar og sjávarútvegur er talinn til mikilvægra þátta efnahagslífs ný þeirra SIDS þjóða sem eru aðilar að PIFS og eiga jafnframt fulla aðild að Sameinuðu þjóðunum (PIFS, 2008b).

5.1.2 Secretariat of the Pacific Community – SPC

Markmið SPC er að veita tæknilega ráðgjöf, rannsóknarþjónustu og aðstoð við áætlanagerð og skipulagsmál. SPC tekur að sér verkefnavinnu í samvinnu við meðlimsríki, önnur samtök og þróunarstofnanir. Árið 2005 voru helstu stuðningsaðilar Ástralía, Japan, Evrópusambandið, Nýja Sjáland, Frakkland, Taívan, Pýskaland, Bandaríkin og fjöldi fjöl- og alþjóðlegra stofnana (SPC, 2008)

Á undanförunum þremur árum hefur Sjávarútvegsskólinn átt í nánun samstarfi við SPC um þróun og framkvæmd námskeiða, annars vegar um gagnasöfnun og stofnmat fiskistofna á strandsvæðum, og hins vegar mótun stefnu og veiðistjórnun.

5.1.3 University of the South Pacific – USP

Tólf lönd í Kyrrahafinu standa að USP. Aðalstarfsemi skólans er á Fídjí, en á Samóaeyjum er stofnun sem kennir landbúnað og vinnslu matvæla (School of Agriculture) og á Vanúatú er stofnun sem veitir BSc nám í lögum (School of Law). Í hinum aðildarlöndunum eru fjarkennslumiðstöðvar auk þess sem á sumum stöðum er einhver bein kennsla, t.d. fullorðinsfræðsla, enska o.s.frv. Nemendur árið 2004 voru um 16.500 talsins og þar af var helmingurinn í fjarnámi. Hlutfall kvenna hefur aukist nokkuð jafnt og þétt á undanförunum árum og var um 53% árið 2004 (USP, 2004)

USP er ein af lykilstofnunum á svæðinu sem Sjávarútvegsskólinn á í samstarfi við um þróun námsefnis og námskeiðahald og tóku þrír lektorar þaðan taka þátt í verkefni skólans.

6 JAFNRÉTTISMÁL OG ÞÚSALDARMARKMIÐ

Efling kvenna hefur verið mikil í Kyrrahafinu og samfélögin hafa náð þó nokkrum framförum í átt til aukins jafnréttis kynjanna. Enn er þó langt í land því skilyrði fyrir konur á sviði mennta-, atvinnu- og stjórn mála eru þeim enn verulega í óhag í flestum landanna og launamunur og kynjamismunur er mikil. Staða kvenna innan stjórn mála er sérstaklega bágborgin, en konur á Kyrrahafssvæðinu telja að meðaltali aðeins um 5,5% sæta á þjóðþingum (UNDP/SPC, 2004).

Í skýrslu um stöðu þúsaldarmarkmiðanna í Kyrrahafin segir að til þess að ná betri árangri í jafnréttismálunum þurfi að afla frekari upplýsinga og gagna um hversu óhagstæð staða kvenna sé í raun og veru og þeirra áhrifa sem ójafnrétti hafi á framgang þúsaldarmarkmiðanna (UNDP/SPC, 2004).

UNIFEM (United Nations Development Fund for Women) er þróunarsjóður Sameinuðu Þjóðanna í þágu kvenna. Hann var stofnaður árið 1976 í kjölfar fyrstu heimsráðstefnu Sp um málefni kvenna. Aðalskrifstofa UNIFEM er í höfuðstöðvum Sp í New York en sjóðurinn heyrir undir UNDP (Þróunarmálastofnun Sp). Sjóðurinn vinnur í meira en 100 löndum, rekur 15 svæðisskrifstofur víðs vegar um heim og 16 landsnefndir vinna að fjáröflun og vitundarvakningu í sínum löndum (Ísland er þar á meðal). UNIFEM fer með umboð Sp til að styðja verkefni sem vinna að bættri stöðu kvenna í samræmi við alþjóðleg markmið og vinnur með stjórnvöldum og frjálsum félagasamtökum (UNIFEM, 2008).

UNIFEM leggur áherslu á að konur séu virkir þátttakendur á öllum stigum stefnumótunar í þróunarsamvinnu aðildarríkja Sp og þjónar því hlutverki að vera brautryðjandi á sviði jafnréttismála í alþjóðlegri þróunarsamvinnu Sp. Árið 1997 var svæðisskrifstofa opnuð á Fiji eyjum í Kyrrahafinu. Þau lönd sem skrifstofan styður verkefni í eru: Cook Islands, Míkrónesía, Fiji eyjar, Kíríbatí, Marshall eyjar, Nárú, Niue, Palá, Papúa Nýja Gínea, Samóa, Salómónseyjar, Tokelau, Tonga, Túvalú og Vanúatú (UNIFEM, 2008).

Frá 2008 til 2011 mun UNIFEM (2008) í Kyrrahafinu leggja áherslu á:

- Að vinna að því að hvers konar ofbeldi gegn konum verði ekki liðið og stöðva útbreiðslu HIV/AIDS meðal kvenna og stúlkna
- Frið og öryggi
- Að efla efnahagslegt öryggi og réttindi kvenna
- Að ná jafnrétti á stjórn málasviðinu
- Að hvetja til aðgerða stjórnvalda í jafnréttismálum

Sjá upplýsingar um verkefni á heimasíðu UNIFEM í Kyrrahafinu

Þegar staða þúsaldarmarkmiða er skoðuð kemur í ljós að margt hefur áunnist í baráttunni fyrir bættri heilsu barna og kvenna, jafnréttismálum, grunnmenntun og sjálfbærri þróun, eins og tafla 7 sýnir fyrir sjö eyjanna (UNDP/SPC, 2004; UNDP-Fiji, 2008).

Tafla 7: Staða þúsaldarmarkmiðanna

		Fíj	Salómoneyj	Tonga	Marshall eyjar	Vanúatú	Túvalú	Kíríbatí	Palá	Míkrónesía	Nárú
		2004	2004	2005	2005	2005	2006	2007	N/A	N/A	N/A
MDG 1	Eyða fátækt og hungri.	Vantar	Vantar	Jákvæð þróun	Jákvæð þróun	Ólíklegt	Jákvæð þróun	Ólíklegt	Í vinnslu	Í vinnslu	Vantar
MDG 2	Öll börn njótu grunnskólamenntunar árið 2015.	Jákvæð þróun	Á réttu leið	Á réttu leið	Ólíklegt	Jákvæð þróun	Á réttu leið	Á réttu leið			
MDG 3	Vinna að jafnrétti kynjanna og styrkja frumkvæðisrétt kvenna.	Á réttu leið	Ólíklegt	Jákvæð þróun	Á réttu leið	Jákvæð þróun	Á réttu leið	Ólíklegt			
MDG 4	Lækka dánartíðni barna.	Jákvæð þróun	Vantar	Á réttu leið	Á réttu leið	Jákvæð þróun	Jákvæð þróun	Jákvæð þróun			
MDG 5	Vinna að bættu heilsufari kvenna.	Jákvæð þróun	Á réttu leið	Á réttu leið	Á réttu leið	Jákvæð þróun	Á réttu leið	Jákvæð þróun			
MDG 6	Berjast gegn alnæmi, malaríu og öðrum sjúkdómum	Ólíklegt	Vantar	Jákvæð þróun	Jákvæð þróun	Vantar	Ólíklegt	Ólíklegt			
MDG 7	Vinna að sjálfbærri þróun.	Jákvæð þróun	Jákvæð þróun	Á réttu leið	Jákvæð þróun	Á réttu leið	Jákvæð þróun	Ólíklegt			
MDG 8	Styrkja hnattræna samvinnu um þróun.	Jákvæð þróun	Vantar	Vantar	Vantar	Vantar	Vantar	Jákvæð þróun			

(UNDP/SPC, 2004; UNDP-Fíj, 2008)

Samkvæmt áströlsku Þróunarsamvinnustofnuninni (AUSAID) hafa lífsgjör almennt farið batnandi á Kyrrahafssvæðinu á síðastliðnum 15 árum. Framtíðarhorfur eru hinsvegar nokkuð mismunandi þegar litið er til einstakra eyríkja. Kyrrahafsríkin eru flest nokkuð varnarlaus sökum smæðar sinnar, fábreytni í framleiðslu, fjarlægð frá mörkuðum og veikra innviða í stjórnum. Efnahagsvöxtur hefur verið lítill, ójafn og rokgjarn. Samfélagsleg vandamál og ófriður hefur haldið aftur efnahagslegum framförum (t.a.m. dróst landsframleiðsla Salómoneysja saman um 25% frá 2000 til 2003). Hröð fólksfjölgun í sumum löndum á svæðinu skapar einnig ný vandamál þegar hugað er að sjálfbærri og stöðugri efnahagsþróun. HIV/Eyðni er einnig vaxandi vandamál á eyjunum en upplýsingar um stöðu mála á einstökum eyjum mjög gisnar og eru aðeins til fyrir tvær eyjur. Samkvæmt AUSAID munu þættir eins og bætt opinber stjórnsýsla og styrking þjóðarímyndar einnig hafa jákvæð áhrif á bætt lífsgæða (AUSAID, 2007).

7 UMRÆÐUR

Löndin 12 sem fjallað er um í þessari skýrslu eiga það sameiginlegt að vera sjálfstæð smáeyþróunarríki í Kyrrahafinu. Ríkin eru öll á lista OECD yfir þróunarlönd. Fimm landanna flokkast með vanþróuðustu ríkjum heims (LDCs) og eitt er í hópi fátækustu ríkja heims (LICs), fjögur eru í hópi lægri-milltekju þróunarlanda (LMICs) og tvö í flokki hærri-milltekju þróunarlanda (UMICs) (OECD, 2006).

Við mat á mögulegum samstarfslöndum ÞSSÍ líta skýrsluhöfundar á þrjá þætti sem stofnunin leggur mikla áherslu á við val á samstarfslöndum. Þeir þættir eru: Meðaltekjur á íbúa vegnar á kaupmáttarvog (PPP), fátækt þróunarlands miðað við flokkun OECD (LDCs, LICs, MIC og UMICs) og opinber framlög til þróunarmála (ODA) á íbúa í viðkomandi löndum. Þessum þremur þáttum er ætlað að meta fátækt ríkja og þá aðstoð sem þau hljóta frá alþjóðlegum þróunarstofnunum. Tölur 8 og 9 bera saman þessa þætti við val á samstarfslöndum, annars vegar í mögulegum samstarfslöndum ÞSSÍ í Kyrrahafinu og hins vegar, til samanburðar, í sex núverandi samstarfslöndum ÞSSÍ í sunnanverðri Afríku, Mið-Ameríku og Suður-Asíu.

Tafla 8: Meðaltekjur á íbúa, staða ríkis og aðstoð á íbúa í Kyrrahafslöndunum

Land	DAC skilgreining þróunarlanda	PPP (USD/íbúa) 2005	Þróunaraðstoð (USD/íbúa) 2005
Kíríbatí	LDC	4.597	281,2
Marshall eyjar	LMIC	2.900	893,9
Míkrónesía	LMIC	7.242	962,5
Nárú	UMIC	5.000	685,7
Palá	UMIC	7.600	1.161,4
Túvalú	LDC		761,0
Tonga	LMIC	8.177	310,3
Samóa	LDC	6.170	237,6
Fídjíeyjar	LMIC	6.049	75,5
Vanúatú	LDC	3.225	186,8
Salómónseyjar	LDC	2.031	415,0
Papúa Nýja Gínea	LIC	2.563	45,2
Meðaltal Kyrrahafslanda		5.050	501,3
Meðaltal LDC landa		1.499	33,9
Meðaltal LIC landa		2.531	18,2

Mikill munur er á þróunaraðstoð til mismunandi ríkja á Kyrrahafssvæðinu en lang flest hljóta ríkin þó umfangsmikla þróunaraðstoð. Upphæð þróunaraðstoðarinnar er hinsvegar ekki í neinu samræmi við þjóðartekjur, en þau lönd sem hljóta hæstu þróunaraðstoð á íbúa (Palá, Marshallseyjar og Míkrónesía) eru meðal efnahagslega best settu ríkja svæðisins. Þessar eyjar eru allar fyrrverandi bandarískar nýlendur og hlutu þær að meðaltali um 1.000 USD á íbúa árið 2005. Það land sem fékk hins vegar minnstu þróunaraðstoðina er Papúa Nýja Gínea, sem er í flokki fátækustu ríkja heims (LICs). Papúa Nýja Gínea hlaut aðeins 45,5 USD á íbúa árið 2005 og meðaltekjur á íbúa vegnar á kaupmáttarvog (PPP) eru jafnframt næstlægstar af öllum eyjunum eða 2.563 USD á íbúa.

Tafla 9: Meðaltekjur á íbúa, staða ríkis og aðstoð á íbúa í samstarfslöndum ÞSSÍ

Samstarfsland ÞSSÍ	DAC skilgreining þróunarlanda	PPP (USD/íbúa) 2005	Þróunaraðst (USD/íbúa) 2005
Srí Lanka	LMIC	4.595	60,7
Nígaragúa	LIC	3.674	134,9
Namibía	LMIC	7.586	60,7
Úganda	LDC	1.454	41,6
Malaví	LDC	667	44,7
Mósambík	LDC	1.242	65,0
Meðaltal		3.203	67,9

Fimm ríki í Kyrrahafinu (Kíríbatí, Túvalú, Samóa, Vanúatú og Salómónseyjar) og þrjú núverandi samstarfslöndum ÞSSÍ (Úganda, Malaví og Mósambík) eiga það sameiginlegt að vera í flokki vanþróuðustu ríkja heims (LDCs). Það sem skilur hópana tvo að er að LDC löndin í Kyrrahafinu fá margfalt meiri þróunaraðstoð en núverandi samstarfslönd ÞSSÍ. Meðaltal þróunaraðstoð á íbúa í núverandi samstarfslöndum ÞSSÍ var 67,9 USD á íbúa árið 2005 en 501,3 USD á íbúa í Kyrrahafinu (og til samanburðar má geta að hún var 87,2 USD/íbúa á Karíbahafseyjunum sama ár). Undantekningar frá þessum háu framlögum til þróunarmála til Kyrrahafseyja eru Papúa Nýja Gínea sem fær aðeins 45,2 USD/íbúa og Fídjíeyjar sem fá 75,5 USD/íbúa.

Sex eyríkjanna 12 í Kyrrahafinu sem hér um ræðir eru þó vissulega fátækar og þær eru allar í lægsta tekjuhóp á lista OECD yfir þróunarlönd fyrir árið 2007. Fimm ríkjanna flokkast meðal vanþróuðustu ríki heims (LDCs) og eitt er í hópi fátækustu þróunarríkja heims (LICs). Meðaltekjur á íbúa vegnar á kaupmáttarvog (PPP) eru hins vegar að meðaltal nokkuð hærrí hjá Kyrrahafseyjunum (5.050 USD á íbúa) en meðaltal LDC landa (1.499 USD á íbúa) og LIC landa (2.531 USD á íbúa), sem og öðrum samstarfslöndum ÞSSÍ (3.203 USD á íbúa). Meðaltal PPP í Kyrrahafseyjunum 12 er mun lægra en þeirra 16 ríkja í Karíbahafinu (9.266 USD/íbúa) sem einnig hafa verið til skoðunar sem möguleg samstarfslönd ÞSSÍ. Fátækustu Kyrrahafseyjarnar eru á svipuðu róli og meðaltal samstarfslanda ÞSSÍ (þó mun betur staddar en þau allra fátækustu þ.e. Úganda, Malaví og Mósambík).

Eins og fram kom í byrjun skýrslunnar þá leitast ÞSSÍ við að meta hvort þróunarsamstarfið sé líklegt til að bera tilætlaðan árangur í takt við þá stefnu sem nú ríkir í alþjóðlegu þróunarsamstarfi. Til að meta stjórnsýsluumhverfi og efnahagsstjórn mögulegra samstarfslanda ÞSSÍ líta skýrsluhöfundar til IRAI stuðuls Alþjóðabankans, sem ætlað að endurspeglar stjórnsýslulega getu landa til þess að veita þróunaraðstoð viðtöku⁴ og CPI stuðuls Transparency International sem ætlað er að endurspeglar spillingu og gegnsæi í stjórnsýslu í viðkomandi löndum. Til hliðsjónar má geta þess að meðaltal CPI stuðulsins er 4,0 fyrir árið 2007, þannig að þau lönd sem hljóta lægri einkunn en 4,0 eru með spillingu yfir meðallagi (Transparency International, 2007). Tölur 10 og 11 bera saman þessa þætti við val á samstarfslöndum, annars vegar í mögulegum samstarfslöndum ÞSSÍ í Kyrrahafinu og hins vegar, til samanburðar, í núverandi samstarfslöndum ÞSSÍ.

Þegar lítið er til stjórnsýslu og spillingar á eyjunum í Kyrrahafinu er mjög lítið um gögn hjá mörgum þeirra. Þau gögn sem til eru sýna að löndin eru öll, fyrir utan Samóa, yfir heimsmeðallagi hvað spillingu varðar samkvæmt mælingum Transparency international (2007). Eyríkið Samóa er einnig eina ríkið í Kyrrahafinu sem kemst hjá því að falla í flokk óstöðugar ríkja (e. *fragile states*) (sem eru þau ríki sem hljóta minna en 3,2 á IRAI skala Alþjóðabankans). Til samanburðar þá flokkast ekkert af núverandi samstarfslöndum ÞSSÍ sem óstöðugt ríki og löndin eru jafnframt nær meðallagi á alheimsvísu hvað spillingu varðar en umrædd Kyrrahafslönd.

Tafla 10: Mat á gæðum stjórnsýslu og spillingu á Kyrrahafseyjunum

Land	IRAI stuðull $\geq 3,2$ (IDA, 2006)	CPI Stuðull ≥ 4 (Transparency Intl, 2007)
Kíríbatí	3,1	
Marshall eyjar		
Míkrónesía		
Nárú		
Palá		
Túvalú		
Tonga	2,9	1,7
Samóa	3,9	4,5
Fídjíeyjar		
Vanúatú	3,1	3,1
Salómónseyjar	2,8	2,8
Papúa Nýja Gínea	3,1	2,0
Meðaltal Kyrrahafseyja	3,2	2,8

Tafla 11: Mat á gæðum stjórnsýslu og spillingu í núverandi samstarfslöndum ÞSSÍ

Samstarfsland ÞSSÍ	IRAI stuðull $\geq 3,2$ (IDA, 2006)	CPI Stuðull ≥ 4 (Transparency Intl, 2007)
Srí Lanka	3,6	3,2
Nígaragúa	3,8	2,6
Namibía		4,5
Úganda	3,9	2,8
Malaví	3,4	2,7
Mósambík	3,5	2,8
Meðaltal	3,6	3,1

Eins og fram kemur hér á undan leggur nýleg skýrsla frá OECD (2005) til ákveðnar vinnureglur um samstarf þróunarstofnana við óstöðug ríki. Mælt er til að þær útiloki þessi lönd ekki frá aðstoð þar sem það þurfi að bregðast fljótt við vanda þeirra. Tvíhliða þróunarstofnanir í nágrennaríkum okkar eru að bregðast við þessu ákalli í auknum mæli. Eins og fram hefur komið sótti Ísland um aðild að DAC árið 2004 og samkvæmt stefnu og verklagsreglum ÞSSÍ frá 2004 mun ÞSSÍ starfa í samræmi við samþykktir og leiðbeiningar DAC um þróunarsamvinnu og framkvæmd hennar.

Sú staðreynd að Kyrrahafseyjarnar eru meðal fátækustu ríkja heims og að þær tilheyra SIDS ríkjum mælir óneitanlega með stuðningi ÞSSÍ við þær. Það sem skilur Kyrrahafseyjarnar hins vegar frá bæði Karíbahafseyjunum og núverandi

samstarfslöndum ÞSSÍ í þessari umræðu er að þróunaraðstoð á íbúa þar er margfalt hærri (Papúa Nýja Gínea er undantekning). Ísland tekur nú þegar virkan þátt í þróunarsamvinnu við SIDS lönd gegnum Eyjaverkefnið svokallaða - *Island Growth Initiative* og mun á árinu 2008 veita 68.8 milljónum króna (eða 1,76%⁵ af heildarþróunaraðstoð sinni) til SIDS landanna í Karíba- og Kyrrahafinu. Þá eru einnig töluverð framlög til þessara ríkja sem falla undir aðra liði. Ætla má því að hlutfall framlaga Íslands til SIDS ríkja Karíbahafsins og Kyrrahafsins sé nú þegar mun herra er hliðstæð framlög nágrannaríkjanna en þau eru að jafnaði undir 1% af heildarframlögum viðkomandi þróunarstofnana (sjá skýrsluna *Mat á SIDS ríkjum Karíbahafsins sem tvíhliða samstarfslönd ÞSSÍ*).

Sé það vilji íslenskra stjórnvalda að efla þróunarsamvinnu við SIDS ríki er það niðurstaða skýrsluhöfunda að Papúa Nýja Gínea, sem flokkast til fátækustu ríkja heims (LICs) og sem óstöðugt ríki, sé eina hugsanlega tvíhliða samstarfsland ÞSSÍ í Kyrrahafinu. Áður en ákvörðun yrði tekin þyrfti að taka afstöðu til beiðni Gíneu-Bissá um samstarf en landið tilheyrir einnig flokki SIDS landa. Gínea-Bissá er í 175/177 sæti lífsgæðalista UNDP 2007 og þróunaraðstoð var 49,9 USD/íbúa árið 2005 (borið saman við Papúa Nýja Gínea í 145/177 sæti á lífsgæðalista UNDP og 45,5 USD/íbúa árið 2005). Gínea-Bissá er skilgreint sem óstöðugt ríki og væri stuðningur við það því í samræmi við tilmæli DAC um aukna aðstoð og síendurtekið ákall Öryggisráðsins um aukinn stuðning tvíhliða þróunarstofnana við landið (Security Council, 2007).

⁵ Framreiknað útfra áætluðum framlögum til þróunarmála fyrir 2008, sjá <http://www.utanrikisraduneyti.is/media/throunarsamvinna/FRAMLOG2008.pdf>

8 LOKAORÐ

Í stefnuskjali ÞSSÍ er mælt til þess að tekið skuli tillit til sérstakra þarfa smáeyþróunarríkja (SIDS). Það er í samræmi við alþjóðasamþykktir svo sem þúsaldarmarkmið Sp nr. 8c og Cotonou samningsins milli ACP-landa og Evrópusambandsins. Þar er m.a. bent á sérstöðu vanþróuðustu landa heims (LDCs) og smáeyþróunarríkja.

Aðalmarkmið ÞSSÍ er að vinna gegn fátækt í fátækustu löndum heims í anda þúsaldarmarkmiðanna. Þá er lögð áhersla á að velja lönd til samstarfs sem fá tiltölulega lítil framlög til þróunarmála og fár stofnanir hafa sem samstarfslönd. Ísland sótti um aðild að DAC árið 2004 og starfar í auknum mæli í samræmi við samþykktir og leiðbeiningar DAC. Samkvæmt DAC er mikilvægt fyrir þróunarstofnanir að afmarka vel í stefnumótun sinni landfræðilega dreifingu verkefna og takmarka bæði fjölda samstarfslanda og fjölda geira sem unnið er að. Sú nálgun er í anda Parísaryfirlýsingarinnar sem Ísland hefur undirritað.

SIDS ríki Kyrrahafsins tilheyra lágtekjulöndum og flest þeirra eru mun verr stödd en SIDS ríki Karíbahafsins enda eru þau meðal ríkustu þróunarlanda heims (Hafti er undantekning). Ekkert svæði í heiminum hlýtur hins vegar hærri framlög til þróunarmála en ríki Kyrrahafsins eða að meðaltali 501,3 USD/íbúa fyrir árið 2005 (til samanburðar við 33,9 USD/íbúa fyrir LDCs og 18,2 USD/íbúa fyrir LICs). Papúa Nýja Gínea hefur þó sérstöðu þar sem landið er í hópi fátækustu ríkja heims, fær tiltölulega litla þróunaraðstoð og flokkast sem óstöðugt ríki. Stuðningur við landið væri því í samræmi við tilmæli DAC um að veita aukna aðstoð til óstöðugra ríkja. Áður en slík ákvörðun væri tekin þyrfti þó að skoða stöðu landsins í samanburði við önnur SIDS ríki í svipaðri stöðu og hafa jafnvel óskað eftir stuðningi íslenskra stjórnvalda.

Að ofangreindu er ljóst að skýrsluhöfundar telja sterk rök gegn því að ÞSSÍ stefni í tvíhliða þróunarsamstarf í þeim SIDS ríkjum Kyrrahafsins sem nú þegar njóta mjög mikils stuðnings þróunarstofnanna. Fjölþjóðasamstarf, eða annað samstarf, á sviði þróunarmála þyrfti að vera byggt á vel ígrunduðum rökum.

9 HEIMILDASKRÁ

- ACP-EU-Trade. (2008). *Pacific - EPA Negotiations: Where do we stand?* Sótt 15. júní 2008 frá ACP-EU-Trade webpage: <http://www.acp-eu-trade.org/>
- Asian Development Bank. (Desember, 2007). *Asian Development Fund VIII and IX Operations*. Sótt 10. júní 2008 frá OECD webpage: <http://www.oecd.org/dataoecd/59/33/39927139.pdf>
- AUSAID. (Nóvember 2007). *Pacific*. Sótt 15. júní 2008 frá Austrailan Government Overseas Aid Programme: <http://www.usaid.gov.au/country/southpacific.cfm>
- Barker, A. (10. júní 2008). *China and Taiwan buy recognition with aid to small South Pacific nations*. Sótt 15. júní 2008 frá The Australian Broadcasting Corporation webpage: <http://www.abc.net.au/lateline/content/2007/s2270680.htm>
- DFID. (ódagsett). *Who DFID works with*. Sótt 16. júní 2008 frá Department fo International Development: <http://www.dfid.gov.uk/aboutdfid/dfidwork/>
- Dutch Ministry of Foreign Affairs. (Október 2007). *Our Common Concern : Investing in development in a changing world - Policy note Dutch Development Cooperation 2007-2011* . Sótt 1. júní 2008 frá Dutch Ministry of Foreign Affairs: http://www.minbuza.nl/binaries/en-pdf/080027_our-common-concern.pdf
- EC. (2006). *Communication from the commission to the council, The European parliament and the European Economic and Social Committee : An EU-Caribbean partnership for Growth, Stability and Development*. Brussels: Commission of the European Communities.
- EC. (23. mars 2007). *Development and relations with African, Caribbean and Pacific States*. Sótt 27. maí 2008 frá The European Commission: http://ec.europa.eu/development/index_en.cfm
- EC. (29. apríl 2008). *Development and relations with African, Caribbean and Pacific States*. Sótt 25. júní 2008 frá The European Commission: http://ec.europa.eu/development/geographical/regionscountries_en.cfm?CFID=1284566&CFTOKEN=77791316&jsessionid=2430194b1a18176d2f84
- Europa. (ódagsett). *Pacific Region*. Sótt 15. júní 2008 frá The EC Delegation for the Pacific: http://www.delfji.ec.europa.eu/en/achievements/pacific_region.htm
- FCO. (28. janúar 2008). *Asia and Oceania*. Sótt 15. júní 2008 frá Foreign and Commonwealth Office: <http://www.fco.gov.uk/en/about-the-fco/country-profiles/asia-oceania/nauru?profile=all>
- French Foreign Ministry. (27. júní 2006). *Vanuatu: Framework partnership document*. Sótt 14. júní 2008 af heimasíðu French Foreign Ministry: http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files_156/vanuatu_737/framework-partnership-document-june-27-2006_5087.html
- IDA. (2006). *IDA Resource Allocation Index (IRAI) - 2006*. Sótt 15. maí 2008 frá IDA: <http://siteresources.worldbank.org/IDA/Resources/73153-1181752621336/IRA!2006table1.pdf>
- JICA. (2007). *Oceania*. Sótt 13. júní 2008 frá Japan Interantional Cooperation Agency Web page: <http://www.jica.go.jp/english/countries/oce/index.html>
- Marlaud, J.-M. (Apríl 2006). *New Zealand, France and the EU in the Pacific*. Sótt 13. júní 2008 af heimasíðu University of Canterbury: http://www.europe.canterbury.ac.nz/seminars/2006_presentations/marlaud_apr2006_ncre.pdf
- Norad. (2006). *Norad Statistikportalen*. Sótt 25. May 2008 af heimasíðu Norad: <http://statistikkportalen.norad.no/Main.aspx?Report=StatReport5>

- NORAD. (Maí 2007). *Statistikkportalen – oversikt over norsk bistand*. Sótt 16. júní 2008 frá NORAD homepage: http://norad.no/default.asp?V_ITEM_ID=3495
- NZAID. (27. október 2007). *Pacific Region*. Sótt 29. júní 2008 frá New Zealand International Aid and Development Agency (NZAID): <http://www.nzaid.govt.nz/programmes/r-pac-regional.html>
- OECD. (2006). *2006 Survey on Monitoring the Paris Declaration : Overview of the results*. Paris: OECD.
- OECD. (1. janúar 2006). *DAC List of ODA Recipients: Effective from 2006 for reporting on flows in 2005, 2006 and 2007*. Sótt 14. maí 2008 af heimasíðu OECD Development Co-operation Directorate (DCD-DAC): <http://www.oecd.org/dataoecd/23/34/37954893.pdf>
- OECD. (2005). *Managing Aid : Practices of Dac Member countries*. Paris: OECD.
- OECD.stat. (2008). *OECD.stat Beta version*. Sótt 15. maí 2008 af heimasíðu OECD: <http://stats.oecd.org/wbosdos/Default.aspx?usercontext=sourceoecd>
- PIFS. (2008b). *Member Countries*. Sótt 20. júní 2008 af heimasíðu PIFS: <http://www.forumsec.org.fj/pages.cfm/about-us/member-countries/>
- PIFS. (2008a). *The Pacific Plan*. Sótt 20. júní 2008 af heimasíðu PIFS: <http://www.forumsec.org.fj/pages.cfm/about-us/the-pacific-plan/>
- Reuters foundation. (12. júní 2008). *China rejects charge of aid diplomacy in Pacific*. Sótt 15. júní 2008 frá Alertnet: <http://www.alertnet.org/thenews/newsdesk/PEK335715.htm>
- Sampson, T. (ódagsett). *Aid to the Pacific: Past, Present and Future (working paper vol.3)*. Sótt 15. júní 2008 frá Asian Development Bank web page: <http://www.adb.org/Documents/Reports/Pacific-Regionalism/vol3/wp18.pdf>
- Security Council. (2007). *Report of the Secretary-General on developments in Guinea-Bissau and on the activities of the United Nations Peacebuilding Support Office in that country*. New York: UN.
- South Centre. (Maí 2008). *The EU-CARIFORUM Economic Partnership Agreement on Services Investments and E-Commerce : Implications for other ACP Countries*. Sótt 20. maí 2008 af heimasíðu South Centre: http://www.southcentre.org/publications/AnalyticalNotes/Other/2008May_EPA_Fact_Sheet_No10.pdf
- SPC (7. maí, 2008). *Welcome to SPC's Website*. Sótt 20. júní 2008 frá SPC: http://www.spc.int/corp/index.php?option=com_content&task=view&id=14&Itemid=40
- SPC (2002) *Regional Organisations of the Pacific : Working Together*. New Calidonia: SPC Publications section.
- Transparency International. (2007). *Corruption Perceptions Index 2007*. Sótt 15. maí 2008 frá Transparency International: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2007
- UN system based in Fiji. (2005). *UN Agencies*. Sótt 15. júní 2008 af heimasíðu UN system based in Fiji: <http://www.un.org.fj/index.cfm?go=un>
- UN. (Maí 2007). *The United Nations Development Assistance Framework for the Pacific sub-region*. Sótt 10. júní 2008 frá United Nations System based in Fiji: http://www.un.org.fj/_resources/un/files/Draft%20UNDAF%20070502.pdf
- UNDESA. (3. júlí 2007). *Pacific Islands Energy for Sustainable Development (PIESD)*. Sótt 15. júní 2008 frá Partnerships for Sustainable Development: <http://webapps01.un.org/dsd/partnerships/public/partnerships/164.html>
- UNDP. (2007). *Build your own Tables*. Sótt 15. maí 2008 frá UNDP Human Development Reports 2007/8: <http://hdrstats.undp.org/buildtables/>

- UNDP. (2007). *Human Development Report 2007/8*. New York: Palgrave Macmillan.
- UNDP/SPC. (Nóvember 2004). *Pacific Islands Regional Millenium Development Goals Report 2004*. Sótt 15. júní 2008 frá Secretariat of the Pacific Community: http://www.spc.int/mdgs/MDGReport/Reg_report.htm
- UNDP-Fiji. (2008). *MDGs in the Pacific*. Sótt 17. júní 2008 frá United Nations Development Programme Fiji multi-country office: <http://www.undp.org.fj/index.cfm?si=main.resources&cmd=forumview&cbegin=0&uid=mdginpacific&cid=91>
- UNICPOS. (2008). *UN in the Caribbean*. Sótt 15. maí 2008 frá United Nations Information Centre Caribbean Programmes Directory: <http://www.unicpos.org.tt/uncarib/default.html>
- UNIFEM. (5. febrúar 2008). *UN Trust Fund to End Violence Against Women*. Sótt 15. júní 2008 frá UNIFEM Pacific: <http://pacific.unifem.org/>
- United Nations. (2007). *The Millennium Development Goals Report 2007*. New York: United Nations.
- USP. (2004). *USP Statistics 2004 : Planning & Development Office*. Sótt 21. júní 2008 af heimasíðu USP: <http://www.usp.ac.fj/fileadmin/files/academic/pdo/stats/2004/2004.pdf>
- Utanríkisráðuneytið. (2008). *Alþjóðasamþykktir*. Sótt 17. maí 2008 frá heimasíðu Utanríkisráðuneytisins: <http://www.utanrikisraduneyti.is/utanrikismal/throunarsamvinna/stefna/althjodasamthykkir/>
- World Bank. (2005). *Global Data Monitoring Information System*. Sótt 16. maí 2008 frá Latin America and the Caribbean: <http://ddp-ext.worldbank.org/ext/GMIS/gdmis.do?siteId=2&menuId=LNAV01REGSUB3>
- ÞSSÍ. (2004a). *Stefna og Verklag ÞSSÍ*. Reykjavík: ÞSSÍ.
- ÞSSÍ. (2004b). *Stefna ÞSSÍ í jafréttismálum*. Reykjavík: ÞSSÍ.

10 VIÐAUKAR

10.1 UPPLÝSINGAR UM SIDS RÍKI KYRRAHAFSINS

KÍRIBATÍ

Stærð lands	811 km ²
Íbúafjöldi	110,356 íbúar (CIA, 2008)

Lífskjaralisti UNDP	Ekki á lista	(UNDP, 2007)
Verg þjóðarframleiðsla (GDP)	772 USD / íbúa	(UNDP, 2008)
Flokkun OECD-DAC	Vanþróuðustu lönd (LDC)	(OECD, 2007)
V. þj.frl. á kaupmáttarvog (PPP)	4597 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Þróunaraðstoð (2005)	281,2 USD / íbúa	(UNDP, 2008)
Hlutf. marg-/tvíhliða aðst. 2006	ekki gefið upp	(OECD, 2008)
Þróunaraðstoð % af GDP (2005)	71,2%	(UNDP, 2008)
Hagvöxtur á ári (1990-2005)	1,4% á ári	(UNDP, 2007)
Lífslíkur við fæðingu	62,85	(CIA, 2008)
Ungbarnadauði (fyrir fyrsta ár)	48 af 1,000 fæðingum	(UNDP, 2007)
Vannæring barna (undir 5 árum)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Lífskjör kvenna (GDI stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Efling kvenna (GEM stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Hlutfall læsis	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Hlutf. HIV smitaðra (15-49 ára)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
IRAI Lánshæfismat⁶	3,1	(WB, 2005)
GINI misskipting gæða⁷	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
CPI Spillingarstuðull	ekki gefin upp	(TI, 2007)

Helstu samstarfsaðilar í þróunarmálum 2006:

Japan, Evrópusambandið, Nýja Sjáland, Bandaríkin, UNTA, GEF (OECD.stat, 2008).

Almennar upplýsingar: Kiribati tilheyrir um 33 baugeyjar sem eru dreifðar um 3.500.000 ferkílómetra svæði nálægt miðbaug. Eyjarnar hétu The Gilbert Islands þegar þær voru undir stjórn Bretlands. Þær fengu heimastjórn árið 1971 og fullt sjálfstæði 1979 og breyttu þá nafninu í Kiribati.

Bandaríkin hafa löngum krafist eignarhalds yfir eyjunum Phoenix og Line en féllu frá þeim kröfum með vináttusamningi við Kiribati árið 1979.

Helstu atvinnuvegir: Landið er afskekkt og hefur lítið af náttúrulegum auðlindum. Kókóshnetukjarni og fiskur eru helstu framleiðslu- og útflutningsvörurnar og ferðamannaíðnaður er töluverður.

Samgöngur: Alþjóðlegur flugvöllur er í landinu.

⁶ IRAI lánshæfismat byggir á skala frá 0 (sem er lægsta einkunn) og upp í 6 (sem er hæsta einkunn). Meðaleinkunn samstarfslanda bankans er 3,3.

⁷ GINI stuðuller mælikvarði á ójöfnuð í skiptingu tekna. 0 táknar fullkominn jöfnuð og 1 táknar fullkominn ójöfnuð.

MARSHALL EYJAR

Stærð lands	181 km ²
Íbúafjöldi	63,174 íbúar (CIA, 2008)

Lífskjaralisti UNDP	Ekki á lista	(UNDP, 2007)
Verg þjóðarframleiðsla (GDP)	2,282 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Flokkun OECD-DAC	lág-miðtekjuhópur (LMIC)	(OECD, 2007)
V. þj.frl. á kaupmáttarvog (PPP)	2,900 USD / íbúa	(CIA, 2008)
Þróunaraðstoð (2005)	893,9 USD / íbúa	(UNDP, 2008)
Hlutf. marg-/tvíhliða aðst. 2006	1% / 99%	(OECD, 2008)
Þróunaraðstoð % af GDP (2005)	ekki gefið upp	(UNDP, 2008)
Hagvöxtur á ári (1990-2005)	-2,3 % á ári	(UNDP, 2007)
Lífslíkur við fæðingu	70,9 ár	(CIA, 2008)
Ungbarnadauði (fyrir fyrsta ár)	51 af 1,000 fæðingum	(UNDP, 2007)
Vannæring barna (undir 5 árum)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Lífskjör kvenna (GDI stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Efling kvenna (GEM stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Hlutfall læsis	93,7%	(CIA, 2008)
Hlutf. HIV smitaðra (15-49 ára)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
IRAI Lánshæfismat	ekki gefið upp	(WB, 2005)
GINI misskipting gæða	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
CPI Spillingarstuðull	ekki gefin upp	(TI, 2007)

Helstu samstarfsaðilar í þróunarmálum 2006:

Bandaríkin, Japan, Ástralía, UNTA, asíski þróunarsjóðurinn, Nýja Sjáland (OECD.stat, 2008).

Almennar upplýsingar: Marshallseyjar eru í Vestur-Kyrrahafi, norðan við Nárú og Kíríbatí. Í upphafi fyrri heimsstyrjaldarinnar tók Japan yfir stjórn eyjanna. Eftir stríðið lýsti Þjóðabandalagið (league of nations) því yfir að eyjarnar væru japanskt umdæmi. Í síðari heimsstyrjöldinni lögðu Bandaríkjamenn eyjarnar undir sig og síðar urðu þær hluti af Kyrrahafseyjaverndarsvæði Bandaríkjanna. Til ársins 1958 gerðu Bandaríkjamenn tugi kjarnorkutilrauna á eyjunum og enn standa yfir málaferli vegna heilsufarslegs skaða sem tilraunirnar ollu íbúunum. 1979 fengu eyjarnar heimastjórn og þær gerðust frjálst sambandsland Bandaríkjanna árið 1986 þegar þær urðu fullvalda ríki. Formlegt sjálfstæði fékkst árið 1990 í gegnum Sameinuðu þjóðirnar. Á eyjunum er bandarískur her (USAKA) sem gegnir lykilhlutverki í eldflaugavarnarkerfi Bandaríkjanna. Eyjarnar gera tilkall til Wake-eyju sem er undir stjórn Bandaríkjanna.

Helstu atvinnuvegir: Undirstaða efnahagslífs þessara örsmáu eyja er aðstoð frá bandarískum stjórnvöldum. Landbúnaðarvörur eru framleiddar á litlum bóndabýlum en mikilvægustu viðskiptavörurnar eru kókóshnetur og brauðaldin. Þróun ferðamannaíðnaðar er frekar stutt kominn á eyjunum í dag en er þó litið til hans sem björtustu vonar til þess að glæða efnahagslíf landsins í framtíðinni.

Samgöngur: Alþjóðlegur flugvöllur er í landinu.

Annað: 21. mars 2007 lýsti stjórn eyjanna yfir neyðarástandi eftir að langvarandi þurrkar urðu til þess að ekkert vatn var eftir á eyjunum.

MÍKRÓNESÍA

Stærð lands	702 km ²
Íbúafjöldi	107,665 íbúar (CIA, 2008)

Lífskjaralisti UNDP	Ekki á lista	(UNDP, 2007)
Verg þjóðarframleiðsla (GDP)	2,097 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Flokkun OECD-DAC	lág-miðtekjuhópur (LMIC)	(OECD, 2007)
V. þj.frl. á kaupmáttarvog (PPP)	7,242 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Þróunaraðstoð (2005)	962,5 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Hlutf. marg-/tvíhliða aðst. 2006	58,7% / 41,3%	(OECD, 2008)
Þróunaraðstoð % af GDP (2005)	ekki gefið upp	(UNDP, 2008)
Hagvöxtur á ári (1990-2005)	-0,1 % á ári	(UNDP, 2007)
Lífslíkur við fæðingu	68,0 ár	(UNDP, 2007)
Ungbarnadauði (fyrir fyrsta ár)	34 af 1,000 fæðingum	(UNDP, 2007)
Vannæring barna (undir 5 árum)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Lífskjör kvenna (GDI stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Efling kvenna (GEM stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Hlutfall læsis	93,7%	(CIA, 2008)
Hlutf. HIV smitaðra (15-49 ára)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
IRAI Lánshæfismat	ekki gefið upp	(WB, 2005)
GINI misskipting gæða	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
CPI Spillingarstuðull	ekki gefin upp	(TI, 2007)

Helstu samstarfsaðilar í þróunarmálum 2006:

Bandaríkin, Japan, Asíski þróunarsjóðurinn, Ástralía, Nýja Sjáland, UNTA (OECD.stat, 2008).

Almennar upplýsingar: Míkrónesía er klasi hundruða lítilla eyja á stóru svæði í vesturhluta Kyrrahafs. Landið tók upp sína eigin stjórnarskrá árið 1979 en þá var það verndarsvæði Sp og undir stjórn Bandaríkjanna. Það fékk sjálfstæði árið 1986 með samningi sem frjálst sambandsland Bandaríkjanna, sem var endurnýjaður árið 2004.

Helstu atvinnuvegir: Nauðþurftarþúskapur og fiskveiðar. Möguleikar fyrir ferðamannaíðnað eru til staðar en nýtast ekki vegna afskekkrar stöðu landsins og lítilla flugtengsla.

Samgöngur: Alþjóðlegur flugvöllur er í landinu.

Annað: Helstu áhyggjuefni varðandi stöðuna í dag eru mikið atvinnuleysi, ofveiði og landið þykir of hátt aðstoð frá Bandaríkjunum.

NÁRÚ

Stærð lands	21 km ²
Íbúafjöldi	13,770 íbúar (CIA, 2008)

Lífskjaralisti UNDP	Ekki á lista	(UNDP, 2007)
Verg þjóðarfrl. 2002 (GDP)	4,961 USD / íbúa ⁸	(EIU, 2005)
Flokkun OECD-DAC	efri-miðtekjuhópur (UMIC)	(OECD, 2007)
V. þj.frl. á kaupmáttarvog (PPP)	5,000 USD / íbúa	(CIA, 2008)
Þróunaraðstoð (2005)	685,7 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Hlutf. marg-/tvíhliða aðst. 2006	1% / 99%	(OECD, 2008)
Þróunaraðstoð % af GDP (2005)	ekki gefið upp	(UNDP, 2008)
Hagvöxtur á ári (1990-2005)	ekki gerið upp	(UNDP, 2007)
Lífslíkur við fæðingu	63,81 ár	(CIA, 2008)
Ungbarnadauði (fyrir fyrsta ár)	25 af 1,000 fæðingum	(UNDP, 2007)
Vannæring barna (undir 5 árum)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Lífskjör kvenna (GDI stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Efling kvenna (GEM stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Hlutfall læsis	ekki gefið upp	(CIA, 2008)
Hlutf. HIV smitaðra (15-49 ára)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
IRAI Lánshæfismat	ekki gefið upp	(WB, 2005)
GINI misskipting gæða	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
CPI Spillingarstuðull	ekki gefin upp	(TI, 2007)

Helstu samstarfsaðilar í þróunarmálum 2006:

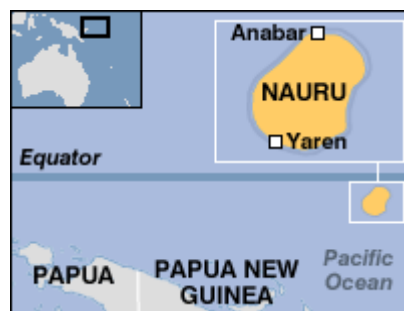
Ástralía, Japan, Nýja Sjáland, UNTA (OECD.stat, 2008).

Almennar upplýsingar: Nárú er landamæralaust land í Suður-Kyrrahafi. Það er eitt af minnstu sjálfstæðu ríkjum jarðarinnar, bæði hvað landrými og fólksfjölda varðar. Nákvæmur uppruni Nárú búa er óljós þar sem tungumál þeirri líkist ekki neinu öðru í Kyrrahafinu. Landið var innlimað í Þýskaland árið

1888, hernumið af Ástralíu í fyrri heimstyrjöldinni og af Japönnum í þeirri seinni. Nárú var innan friðarsvæðis Sp eftir heimstyrjöldina seinni, fékk sjálfstæði árið 1968 og gekk í Sp árið 1999.

Helstu atvinnuvegir: Efnahagslíf landsins byggði áður á fosfatnámum. Þegar þær runnu til þurrðar var reynt að skapa nýjan grundvöll með því að gera eyjuna að skattaparadís en því lauk að mestu í júlí 2004. Endurnýjun námulands og þær innkomutekjur sem eiga að koma í staðinn fyrir fosfat eru alvarleg lengritíma vandamál í landinu. Nárú er háð aðstoð Ástralíu við að halda efnahagskerfinu á floti.

Samgöngur: Alþjóðlegur flugvöllur er í landinu.

⁸ Reiknað úr AUD reiknað yfir í USD á genginu 0,77 (miðgengi jan-jún 2005).

PALÁ

Stærð lands	458 km ²
Íbúafjöldi	21,093 íbúar (CIA, 2008)

Lífskjaralisti UNDP	Ekki á lista	(UNDP, 2007)
Verg þjóðarfrl. 2002 (GDP)	7,197 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Flokkun OECD-DAC	efri-miðtekjuhópur (UMIC)	(OECD, 2007)
V. þj.frl. á kaupmáttarvog (PPP)	7,600 USD / íbúa	(CIA, 2008)
Þróunaraðstoð (2005)	1,161,4 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Hlutf. marg-/tvíhliða aðst. 2006	76,5% / 23,5%	(OECD, 2008)
Þróunaraðstoð % af GDP (2005)	ekki gefið upp	(UNDP, 2008)
Hagvöxtur á ári (1990-2005)	ekki gerið upp	(UNDP, 2007)
Lífslíkur við fæðingu	71 ár	(CIA, 2008)
Ungbarnadauði (fyrir fyrsta ár)	10 af 1,000 fæðingum	(UNDP, 2007)
Vannæring barna (undir 5 árum)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Lífskjör kvenna (GDI stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Efling kvenna (GEM stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Hlutfall læsis	92%	(CIA, 2008)
Hlutf. HIV smitaðra (15-49 ára)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
IRAI Lánshæfismat	ekki gefið upp	(WB, 2005)
GINI misskipting gæða	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
CPI Spillingarstuðull	ekki gefin upp	(TI, 2007)

Helstu samstarfsaðilar í þróunarmálum 2006:

Bandaríkin, Japan, Ástralía, Spánn (OECD.stat, 2008).

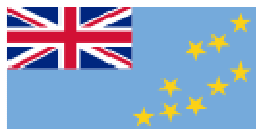
Almennar upplýsingar: Palá er landamæralaust land í Kyrrahafi, um 500 km austan við Filippseyjar. Landið var verndarsvæði Sp og undir stjórn Bandaríkjanna í 3 áratugi eða þar til ársins 1994 þegar þær fengu sjálfstæði. Gerður var samningur um frjálst samband (Compact of Free Association) við Bandaríkin árið 1986 en hann var ekki staðfestur fyrr en 1993.

Helstu atvinnuvegir: Efnahagslíf landsins byggir aðallega á ferðaþjónustu, nauðpurftabúskap og fiskveiðum. Stjórnvöld eru stærsti atvinnuveitandinn í landinu en þau reiða sig stórlega á fjárhagslega aðstoð frá Bandaríkjunum. Innkoma á íbúa er um 50% hærrí en á Filippseyjum og mestum hluta Míkrónesíu.

Samgöngur: Alþjóðlegur flugvöllur er í landinu.

TÚVALÚ

Stærð lands	26 km ²
Íbúafjöldi	12,177 íbúar (CIA, 2008)

Lífskjaralisti UNDP	Ekki á lista	(UNDP, 2007)
Verg þjóðarfrl. 2002 (GDP)	1,908 USD / íbúa ⁹	(EIU, 2005)
Flokkun OECD-DAC	Vanþróuðustu ríki (LDC)	(OECD, 2007)
V. þj.frl. á kaupmáttarvog (PPP)	Ekki gefið upp	(CIA, 2008)
Þróunaraðstoð (2005)	761USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Hlutf. marg-/tvíhliða aðst. 2006	17% / 83%	(OECD, 2008)
Þróunaraðstoð % af GDP (2005)	ekki gefið upp	(UNDP, 2008)
Hagvöxtur á ári (1990-2005)	ekki gerið upp	(UNDP, 2007)
Lífslíkur við fæðingu	68,97 ár	(CIA, 2008)
Ungbarnadauði (fyrir fyrsta ár)	31 af 1,000 fæðingum	(UNDP, 2007)
Vannæring barna (undir 5 árum)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Lífskjör kvenna (GDI stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Efling kvenna (GEM stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Hlutfall læsis	98,9 %	(CIA, 2008)
Hlutf. HIV smitaðra (15-49 ára)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
IRAI Lánshæfismat	ekki gefið upp	(WB, 2005)
GINI misskipting gæða	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
CPI Spillingarstuðull	ekki gefin upp	(TI, 2007)

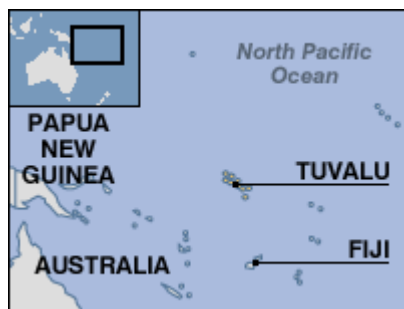
Helstu samstarfsaðilar í þróunarmálum 2006: Japan, Ástralía, Nýja Sjáland, Evrópusambandið, asíski þróunarsjóðurinn (OECD.stat, 2008).

Almennar upplýsingar: Túvalúeyjar eru miðja vegu milli Ástralíu og Hawaii. Áður voru þær bresk nýlenda og hétu Gilbert og Ellice eyjar en mismunur á milli Pólónesa á Ellice eyjum og Míkrónesa á Gilbert eyjum varð til þess að Ellice eyjar greiddu atkvæði um aðskilnað frá Gilbert eyjum 1974. Ári seinna voru eyjarnar aðskildar og Ellice eyjar urðu breska nýlendan Túvalú. Sjálfstæði hlaut Túvalú 1978.

Helstu atvinnuvegir: Nauðþurftarþráskapur og fiskveiðar er helsti atvinnuvegur á eyjunum. Jarðvegur er lélegur, þar eru engar þekktar steintegundir sem hægt er að nýta og útflutningsvörur fáar. Um 15% af fullorðnum karlmönnum vinna erlendis á sjó og senda peninga heim eins og tíðkast á svo mörgum Kyrrahafseyjum.

Samgöngur: Alþjóðlegur flugvöllur er í landinu.

Annað: Helstu áhyggjuefni landsins í dag er aukning á tekjujöfnuði og hversu viðkvæmt landið er fyrir loftslagsbreytingum.

⁹ Reiknað úr AUD reiknað yfir í USD á genginu 0,77 (miðgengi jan-jún 2005).

TONGA

Stærð lands	748 km ²
Íbúafjöldi	119,009 íbúar (CIA, 2008)

Lífskjaralisti UNDP	55 / 177	(UNDP, 2007)
Verg þjóðarfrl. 2002 (GDP)	2,090 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Flokkun OECD-DAC	Lág-miðtekjuhópur (LMIC)	(OECD, 2007)
V. þj.frl. á kaupmáttarvog (PPP)	8,177 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Þróunaraðstoð (2005)	310,3 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Hlutf. marg-/tvíhliða aðst. 2006	19% / 81%	(OECD, 2008)
Þróunaraðstoð % af GDP (2005)	26,2%	(UNDP, 2008)
Hagvöxtur á ári (1990-2005)	1,9% á ári	(UNDP, 2007)
Lífslíkur við fæðingu	72,8 ár	(UNDP, 2007)
Ungbarnadauði (fyrir fyrsta ár)	20 af 1,000 fæðingum	(UNDP, 2007)
Vannæring barna (undir 5 árum)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Lífskjör kvenna (GDI stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Efling kvenna (GEM stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Hlutfall læsis	98,9 %	(UNDP, 2007)
Hlutf. HIV smitaðra (15-49 ára)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
IRAI Lánshæfismat	2,9	(WB, 2005)
GINI misskipting gæða	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
CPI Spillingarstuðull	175. sæti af 179 (1,7)	(TI, 2007)

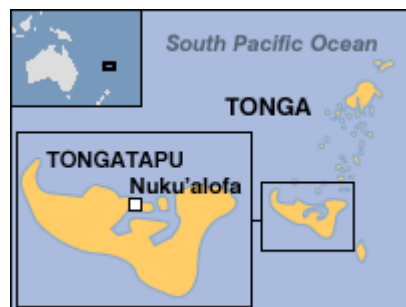
Helstu samstarfsaðilar í þróunarmálum 2006:

Ástralía, Nýja Sjáland, Japan, Alþjóðabankinn, Evrópusambandið, Bandaríkin (OECD.stat, 2008).

Almennar upplýsingar: Konungsríkið Tonga (eða Vináttueyjar) er eyjaklasi í Suður-Kyrrahafi á milli Nýja-Sjálands og Hawaii. Það er sunnan við Samóa og austan við Fídjieyjar. Eyjarnar eru 169 talsins og þar af 96 byggðar. Eyjaklasinn var sameinaður undir pólónesíska konungsveldinu 1845 en hefur aldrei verið nýlenda. Það var breskt verndarríki frá 1900 til 1970 en þá sagði landið sig úr verndarsvæðinu og gerðist aðili að Sambandi sjálfstæðra ríkja. Tonga er eina núverandi konungsveldið í Kyrrahafinu.

Helstu atvinnuvegir: Tonga er með lítið og opið hagkerfi og útflutningur landbúnaðarvara einskorðast við fáar vörutegundir. Grasker, vanillubaunir og kínerskar kartöflur eru helstu nytjaplönturnar. Landbúnaður og fiskveiðar telja 2/3 af útflutningsvörum landsins. Mestu gjaldeyriskjurnar koma frá ættingjum sem vinna erlendis og úr ferðaþjónustu.

Samgöngur: Alþjóðlegur flugvöllur er í landinu.

SAMÓA

Stærð lands	2,944 km ²
Íbúafjöldi	217,083 íbúar (CIA, 2008)

Lífskjaralisti UNDP	77 / 177	(UNDP, 2007)
Verg þjóðarfrl. 2002 (GDP)	2,184 USD / íbúa	(EIU, 2005)
Flokkun OECD-DAC	Vanþróuðustu ríki (LDC)	(OECD, 2007)
V. þj.frl. á kaupmáttarvog (PPP)	6,170 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Þróunaraðstoð (2005)	237,6 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Hlutf. marg-/tvíhliða aðst. 2006	88,7% / 11,3%	(OECD, 2008)
Þróunaraðstoð % af GDP (2005)	42,4%	(UNDP, 2008)
Hagvöxtur á ári (1990-2005)	2,5% á ári	(UNDP, 2007)
Lífslíkur við fæðingu	70,8 ár	(UNDP, 2007)
Ungbarnadauði (fyrir fyrsta ár)	24 af 1,000 fæðingum	(UNDP, 2007)
Vannæring barna (undir 5 árum)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Lífskjör kvenna (GDI stuðull)	71 / 157	(UNDP, 2007)
Efling kvenna (GEM stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Hlutfall læsis	98,6%	(UNDP, 2007)
Hlutf. HIV smitaðra (15-49 ára)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
IRAI Lánshæfismat	3,9	(WB, 2005)
GINI misskipting gæða	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
CPI Spillingarstuðull	57. sæti af 179 (4,5)	(TI, 2007)

Helstu samstarfsaðilar í þróunarmálum 2006:

Japan, Ástralía, Nýja Sjáland, Alþjóðabankinn, Evrópusambandið (OECD.stat, 2008).

Almennar upplýsingar: Samóa eða Samóaeypjar er eyríki og eyjaklasi í Suður-Kyrrahafi. Í eyjaklasanum eru tvær stórar eyjar, Upolu og Savai'i, sem saman mynda 96% af flatarmáli eyjanna, og sjö smáeyjar. Vestur-Samóa var hernumið af Nýja-Sjálandi í byrjun heimstyrjaldarinnar fyrri, en landið hafði áður verið þýskt yfirráðasvæði. Eftir seinni heimstyrjöldina var Vestur-Samóa enn stjórnað af Nýja Sjálandi og var verndarsvæði Sp allt þar til það fékk sjálfstæði fyrst Suður-Kyrrahafseyjanna árið 1962. Landið breytti nafninu í Samóa árið 1997. Flestir íbúar Samóa búa á tveimur eyjanna og búa 53% þeirra í litlum sjávarþorpum.

Helstu atvinnuvegir: Efnahagslíf Samóa er háð þróunaraðstoð, peningasendingum frá ættingjum sem búa erlendis, landbúnaði og fiskveiðum. Tveir af hverjum þremur starfar í landbúnaði og 90% útflutnings eru landbúnaðarvörur. Ferðaþjónusta er vaxandi atvinnugrein.

Samgöngur: Alþjóðlegur flugvöllur er í landinu.

FIDJÍ EYJAR

Stærð lands	18,270 km ²
Íbúafjöldi	931,741 íbúar (CIA, 2008)

Lífskjaralisti UNDP	92 / 177	(UNDP, 2007)
Verg þjóðarfrl. 2002 (GDP)	3,219 USD / íbúa	(EIU, 2005)
Flokkun OECD-DAC	Lág-miðtekjuhópur (LMIC)	(OECD, 2007)
V. þj.frl. á kaupmáttarvog (PPP)	6,049 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Þróunaraðstoð (2005)	75,5 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Hlutf. marg-/tvíhliða aðst. 2006	27% / 73%	(OECD, 2008)
Þróunaraðstoð % af GDP (2005)	3,7%	(UNDP, 2008)
Hagvöxtur á ári (1990-2005)	1,4% á ári	(UNDP, 2007)
Lífslíkur við fæðingu	68,3 ár	(UNDP, 2007)
Ungbarnadauði (fyrir fyrsta ár)	16 af 1,000 fæðingum	(UNDP, 2007)
Vannæring barna (undir 5 árum)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Lífskjör kvenna (GDI stuðull)	81 / 157	(UNDP, 2007)
Efling kvenna (GEM stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Hlutfall læsis	93,7%	(UNDP, 2007)
Hlutf. HIV smitaðra (15-49 ára)	0,1%	(UNDP, 2007)
IRAI Lánshæfismat	ekki gefið upp	(WB, 2005)
GINI misskipting gæða	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
CPI Spillingarstuðull	ekki gefið upp	(TI, 2007)

Helstu samstarfsaðilar í þróunarmálum 2006:

Ástralía, Japan, Evrópusambandið, Nýja Sjáland, UNDP, UNICEF (OECD.stat, 2008).

Almennar upplýsingar: Fiji eyjar er landamæralaust land í Suður-Kyrrahafi, austan við Vanúatú, vestan við Tonga og sunnan við Túvalú. Ríkið er á eyjaklasa sem í eru yfir 800 eyjar, þar af 100 byggðar, en meirihluti íbúanna býr á tveimur stærstu eyjunum, Viti Levu og Vanua Levu. Árið 1970 varð Fiji sjálfstætt ríki eftir að hafa verið bresk nýlenda í hér um bil eina öld.

Helstu atvinnuvegir: Efnahagslíf Fiji er með því þróaðasta á Kyrrahafseyjunum en þeir búa yfir skógar-, steinefna- og fiskiauðlindum. Helstu erlendu tekjurnar koma frá útflutningi sykurs og ferðamannaíðnaðinum en einnig með peningasendingum þeirra Fiji búa sem vinna erlendis.

Samgöngur: Tveir alþjóðlegir flugvellar er í landinu.

Annað: Sykurframleiðsla Fiji hefur haft sérstakan aðgang að mörkuðum Evrópusambandsins en mun skaðast af því að ESB hefur ákveðið að skera á niðurgreiðslu sykurs. Ferðamannaíðnaðurinn dróst saman vegna óeirðanna í desember 2006 og óljóst er hversu langan tíma það mun taka hann að jafna sig. Óeirðirnar hafa einnig skapað óhagstæð viðskiptaskilyrði í landinu.

VANÚATÚ

Stærð lands	12,200 km ²
Íbúafjöldi	215,446 íbúar (CIA, 2008)

Lífskjaralisti UNDP	120 / 177	(UNDP, 2007)
Verg þjóðarfrl. 2002 (GDP)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Flokkun OECD-DAC	Vanþróuðustu ríki (LDC)	(OECD, 2007)
V. þj.frl. á kaupmáttarvog (PPP)	3,225 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Þróunaraðstoð (2005)	186,8 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Hlutf. marg-/tvíhliða aðst. 2006	27% / 83%	(OECD, 2008)
Þróunaraðstoð % af GDP (2005)	32,9%	(UNDP, 2008)
Hagvöxtur á ári (1990-2005)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Lífslíkur við fæðingu	69,3 ár	(UNDP, 2007)
Ungbarnadauði (fyrir fyrsta ár)	31 af 1,000 fæðingum	(UNDP, 2007)
Vannæring barna (undir 5 árum)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Lífskjör kvenna (GDI stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Efling kvenna (GEM stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Hlutfall læsis	74%	(UNDP, 2007)
Hlutf. HIV smitaðra (15-49 ára)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
IRAI Lánshæfismat	3,1	(WB, 2005)
GINI misskipting gæða	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
CPI Spillingarstuðull	98. sæti af 179 (3,1)	(TI, 2007)

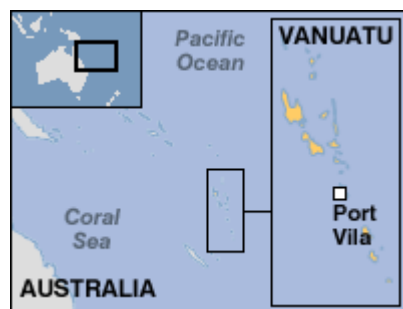
Helstu samstarfsaðilar í þróunarmálum 2006:

Ástralía, Evrópusambandið, Nýja Sjáland, Frakkland, Japan, Bandaríkin (OECD.stat, 2008).

Almennar upplýsingar: Lýðveldið Vanúatú er 1.750 km austan við Ástralíu, vestan við Fídjíeyjar og sunnan við Salómonseyjar. Eyjaklasinn telur 83 eyjar. Hann hét Nýju-Suðureyjar (New Hebrides) á nýlendutímanum en þangað fluttu margar bylgjur nýlendubúa. Það voru Bretar og Frakkar sem settust að á eyjunum á 19. öld og voru þar ráðandi allt til 1980 þegar eyjarnar hlutu sjálfstæði og tóku upp nafnið Vanúatú.

Helstu atvinnuvegir: Landbúnaður er lífsviðurværi hjá 65% eyjabúa á Vanúatú. Aðrar stoðir efnahagslífsins eru fiskveiðar, fjármála- og ferðaþjónusta.

Samgöngur: Aljóðlegur flugvöllur er í landinu.

SALÓMONSEYJAR

Stærð lands	28,450 km ²
Íbúafjöldi	581,318 íbúar (CIA, 2008)

Lífskjaralisti UNDP	129 / 177	(UNDP, 2007)
Verg þjóðarfrl. 2002 (GDP)	624 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Flokkun OECD-DAC	Vanþróuðustu ríki (LDC)	(OECD, 2007)
V. þj.frl. á kaupmáttarvog (PPP)	2,031 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Þróunaraðstoð (2005)	415 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Hlutf. marg-/tvíhliða aðst. 2006	13% / 87%	(OECD, 2008)
Þróunaraðstoð % af GDP (2005)	21,6%	(UNDP, 2008)
Hagvöxtur á ári (1990-2005)	-2,4% á ári	(UNDP, 2007)
Lífslíkur við fæðingu	63 ár	(UNDP, 2007)
Ungbarnadauði (fyrir fyrsta ár)	24 af 1,000 fæðingum	(UNDP, 2007)
Vannæring barna (undir 5 árum)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Lífskjör kvenna (GDI stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Efling kvenna (GEM stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Hlutfall læsis	76,6%	(UNDP, 2007)
Hlutf. HIV smitaðra (15-49 ára)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
IRAI Lánshæfismat	2,8	(WB, 2005)
GINI misskipting gæða	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
CPI Spillingarstuðull	111. sæti af 179 (2,8)	(TI, 2007)

Helstu samstarfsaðilar í þróunarmálum 2006:

Ástralía, Evrópusambandið, Nýja Sjáland, Japan, Asíski þróunarsjóðurinn (OECD.stat, 2008).

Almennar upplýsingar: Salómönseyjar eru landamæralaust land í Suður-Kyrrahafi, austan við Papúu Nýju Gíneu og norðan við Vanúatú. Eyjaklasinn telur fleiri en 990 eyjar sem samanlagt eru yfir 28 þúsund ferkílómetrar að stærð. Bretland gerði eyjarnar að verndarsvæði sínum í lok 19. aldar.

Einar hatrómmustu orustur heimstyrjaldarinnar síðari fóru fram á þessum eyjaklasa. Salómönseyjar hlutu heimastjórn árið 1976 og sjálfstæði 1978.

Helstu atvinnuvegir: Landbúnaður, fiskveiðar og skógrækt er meginlífsviðurværi þorra þjóðarinnar. Flestar framleiðsluvörur og olúafurðir eru innfluttar. Landið er ríkt af steinefnauðlindum eins og sinki, nikkeli og gulli.

Samgöngur: Alþjóðlegur flugvöllur er í landinu.

Annað: Þjóðerniserjur, embættisafglöp og glæpir hafa verið stórt vandamál á eyjunum. RAMSI (The Regional Assistance Mission to Solom Islands) var stofnað árið 2003 af Salómönseyjum og 15 löndum á svæðinu til þess að aðstoða stjórnvöld á Salómönseyjum við að koma á lögum og reglu í landinu og blása lífi í efnahagslífið.

PAPÚA NÝJA GÍNEA

Stærð lands	462,840 km ²
Íbúafjöldi	5,9 millj. íbúar (CIA, 2008)

Lífskjaralisti UNDP	145 / 177	(UNDP, 2007)
Verg þjóðarfrl. 2002 (GDP)	840 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Flokkun OECD-DAC	Lágtækjulönd (LIC)	(OECD, 2007)
V. þj.frl. á kaupmáttarvog (PPP)	2,563 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Þróunaraðstoð (2005)	45,2 USD / íbúa	(UNDP, 2007)
Hlutf. marg-/tvíhliða aðst. 2006	14% / 86%	(OECD, 2008)
Þróunaraðstoð % af GDP (2005)	12,8%	(UNDP, 2008)
Hagvöxtur á ári (1990-2005)	0,2% á ári	(UNDP, 2007)
Lífslíkur við fæðingu	56,9 ár	(UNDP, 2007)
Ungbarnadauði (fyrir fyrsta ár)	55 af 1,000 fæðingum	(UNDP, 2007)
Vannæring barna (undir 5 árum)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Lífskjör kvenna (GDI stuðull)	123 / 157	(UNDP, 2007)
Efling kvenna (GEM stuðull)	ekki gefið upp	(UNDP, 2007)
Hlutfall læsis	57,3%	(UNDP, 2007)
Hlutf. HIV smitaðra (15-49 ára)	1,8%	(UNDP, 2007)
IRAI Lánshæfismat	3,1	(WB, 2005)
GINI misskipting gæða (1996)	50,9	(UNDP, 2007)
CPI Spillingarstuðull	162. sæti af 179 (2,0)	(TI, 2007)

Helstu samstarfsaðilar í þróunarmálum 2006:

Ástralía, Evrópusambandið, asíski þróunarsjóðurinn, Nýja Sjáland, Japan, arabísku löndin (OECD.stat, 2008).

Almennar upplýsingar: Tekur yfir eystri helming eyjunnar Nýju-Gíneu sem er næst stærsta eyja í heimi. Papúa Nýju Gíneu var skipt í tvo hluta árið 1885, á milli Þýskalands og Bretlands. Ástralir tóku yfir breska suðurhlutann 1902 og þýska norðurhlutann í fyrri heimstyrjöldinni og stjórnðu landinu þar til það fékk sjálfstæði árið 1975. Níu ára uppreisn aðskilnaðarsinna á eyjunni Bougainville endaði árið 1997 en þá höfðu um 20.000 manns látið lífið.

Helstu atvinnuvegir: Landbúnaður stendur fyrir 85% af lífsviðurværi fólksins en kopar, gull og olía teljast til hér um bil tveimur þriðju útflutningstekna landsins.

Samgöngur: Alþjóðlegur flugvöllur er í landinu.

Annað: Landið býr yfir miklum náttúruauðlindum en stórskorið landslagið og hár kostnaður við uppbyggingu grunngerðar samfélagsins hefur hindrað nýtingu þeirra. Ástralía mun útvega meira en 300 milljónir dollara í aðstoð við landið fjárhagsárið 2007-2008 sem eru um 20% af ráðstöfunarfé Papúa Nýju Gíneu það árið.

